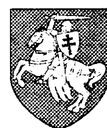
Выдаецца з 16 студзеня 1998 г.
Галоўны рэдактар Ігар Германчук
Заснавальнік Павел Жук
Выдавец — рэдакцыя газеты НАВІНЫ
Наклад 18 390.
Адрас для карэспандэнцыі:
220088, г.Мінск,вул. Іванаўская, 56.
Тэл/факс: 236-24-41

НАВІНЫ

Пятніца, 13 сакавіка 1998 г. № 25 Кошт свабодны

СВАБОДА

Забаронена 24 лістапада 1997 г.

Кангрэс ЗША пра сітуацыю ў Беларусі

Беларуская сітуацыя абмяркоўвалася на мінулым тыдні ў Кангрэсе ЗША.

Па ініцыятыве шасці кангрэсменаў, вышэйшы заканадаўчы орган Злучаных Штатаў разгледзеў і прыняў спецыяльную рэзалюцыю аб парушэнні правоў чалавека ў Беларусі. Гэты дакумент цікавы не толькі фактамі, на якія звяртаюць увагу амерыканскія заканадаўцы, але і іх высновамі. У прыватнасці, у рэзалюцыі адзначаецца, што рэферэндум 1996 г. не можа лічыцца легітымным, а таму Вярхоўны Савет 13-га склікання застаецца адзіным законным парламентам Беларусі. Амерыканскі Кангрэс заклікае прэзідэнта Лукашэнку аднавіць паўнамоцтвы ВС, кіравацца Канстытуцыяй 1994 г. і выконваць міжнародныя абавязацельствы па захаванні правоў чалавека, якія Беларусь добраахвотна ўзяла на сябе.

Калі ж афіцыйны Мінск не прыслухаецца, Кангрэс рэкамендуе прэзідэнту Клінтану прымяніць у дачыненні да Беларусі эканамічныя санкцыі.

(Поўны тэкст рэзалюцыі змешчаны на стар. 4—5.)

Грушавы вярнуўся ў Мінск

Старшыня Беларускага дабрачыннага фонду «Дзецям Чарнобыля» Генадзь Грушавы днямі вярнуўся ў Беларусь.

Цэлы год ён знаходзіўся ў Заходняй Еўропе, асцерагаючыся пераследу беларускіх уладаў. Як вядома, па ініцыятыве Савета бяспекі вялася праверка дзейнасці фонду, але незалежная міжнародная камісія палічыла ўсе прэтэнзіі беларускіх кантралёраў абсалютна беспадстаўнымі. Аднак і пасля гэтага не было поўнай яснасці ў лёсе Генадзя Грушавога. І ўсё ж пасля візіту ў Брусель і сустрэчы з дэпутатамі Еўрапарламента Г.Грушавы вырашыў вярнуцца ў Мінск. Пакуль ён адмаўляецца ад «каментарыяў і эмоцый», але сказаў, што будзе па-ранейшаму кіраваць фондам «Дзецям Чарнобыля» і не пакіне Беларусь.

А.Д.

Гомель зачынілі на каранцін

Дзеці могуць застацца без вясновых канікулаў

Эпідэмія грыпу ў Гомелі набыла абвальны характар. Кожны дзень у горадзе рэгіструецца да 5 тысячаў новых хворых. Маштабы эпідэміі прымушаюць гарадскія ўлады прымаць экстранныя меры.

З 11 сакавіка на каранцін зачыніліся ўсе агульнаадукацыйныя школы і дзіцячыя садкі горада. Эпідэміёлагі мяркуюць, што каранцін давядзецца трымаць не менш, чым два тыдні. У гэтым выпадку, паведамілі карэспандэнту НАВІНАЎ у гарадскім аддзеле адукацыі, каранцін будзе залічаны школьнікам як канікулы. А ў час «планавых» вясновых канікулаў (у канцы сакавіка) дзецям давядзецца вучыцца.

Уладзімір ВАЛЕЎСКІ

Блакада мяжы

Чарговы інцыдэнт здарыўся на беларуска-польскай мяжы.

У ноч з аўторка на сераду кіроўцы вялікагрузных аўтамабіляў заблакавалі сваімі «фурамі» памежны пераезд Баброўнікі—Бераставіца (Гродзенская вобл.). Блакада адбывалася на польскім баку, але асноўныя прэтэнзіі былі да беларусаў. Кіроўцы лічаць, што беларускія мытнікі працуюць вельмі марудна, з-за чаго даводзіцца па трое і больш сутак стаяць у чарзе на ўезздзе ў Беларусь. І сапраўды, на момант блакіроўкі ў 20-кіламетровай чарзе скапілася больш за 800 грузавікоў. Кіроўцы трымалі блакаду 12 гадзінаў і вызвалілі дарогу толькі пасля таго, як беластоцкі ваявода і беларускі віцэ-консул, прыехаўшы на мяжу, узялі спіс патрабаванняў і паабяцалі, што зоймуцца праблемай. «Дальнабойшчыкі» прыгразілі: калі чарга не будзе рухацца хутчэй, то зноў заблакуюць мяжу.

Мікола ГРЫНЯВІЦКІ

АКЦЫІ

Вясна. Спецназ таксама рыхтуецца

Шэсце і мітынг, прымеркаваныя да 80-годдзя Дня незалежнасці БНР, адбудуцца ў нядзелю, 22 сакавіка ў Мінску.

Мінгарвыканкам даў дазвол на правядзенне святочнай дэманстрацыі. Маніфестацыя пачнецца а 12 гадзіне з плошчы Я.Коласа. Дэманстрантам дазволена рухацца па тратуарах і адной паласе праезнай часткі праспекта Ф.Скарыны да цырка і далей па вуліцы Я.Купалы да Опернага тэатра, дзе пройдзе святочны мітынг.

А ў гэтую нядзелю, як мы ўжо паведамлялі, сацыял-дэмакраты праводзяць шэсце і мітынг у гонар Дня Канстытуцыі. Дэманстрацыя пачнецца а 12-й гадзіне з плошчы Я.Коласа. Акцыя пройдзе пад лозунгам «Дэмбель-99».

Альгерд НЕВЯРОЎСКІ

Яшчэ адзін паказальны працэс

Працэс па справе актывіста Маладога Фронту Вадзіма Кабанчука пачнецца 23 сакавіка ў Мінскім гарадскім судзе

23-гадоваму Вадзіму Кабанчуку інкрымінуюць два артыкулы Крымінальнага кодэкса. Ён абвінавачваецца ў аказанні супраціўлення міліцыі і ўдзеле ў несанкцыянаванай дэманстрацыі пратэсту. Ужо 5 месяцаў Вадзім утрымліваецца ў следчым ізалятары па вуліцы Валадарскага. Дакладна вядома, што пакуль следства шукала доказы віны, у яго абвастрыліся хваробы нырак і сэрца.

Суд над Кабанчуком пачнецца ў 10 гадзінаў раніцы. Старшынстваваць на працэсе будзе гарадскі суддзя Анатоль Сушко. *«За 16 гадоў маёй судовай практыкі гэта першая падобная справа, хаця касацыйныя скаргі па аналагічных выпадках мне разглядаць даводзілася»*, — паведаміў суддзя карэспандэнту НАВІНАЎ. Справу Кабанчука ён не лічыць палітычнай, але не выключае, што гэта будзе складаны працэс — *«як любы працэс, на якім вырашаецца лёс чалавека»*. Калі Кабанчук будзе прызнаны судом вінаватым, яму могуць даць да пяці гадоў турмы.

Нагадаем, што 6 удзельнікаў Мінскай вясны-97 ужо былі пакараныя за сваю палітычную актыўнасць па крымінальных артыкулах. Два гады папраўчых работ атрымаў Аляксандр Ціцук з Лідскага раёна. Такі прыгавор вынес суддзя М.Трубнікаў з Партызанскага суда Мінска. На працэсе пад старшынствам гарадскога суддзі М.Самасейкі былі асуджаныя яшчэ 5 дэманстрантаў. Рыгор Кійко і Уладзімір Лыско — да 2-х гадоў «хіміі», Аляксандр Бондараў, Аляксей Каваль і Анатоль Сарокін атрымалі па 2 гады папраўчых работ.

Што чакае Вадзіма Кабанчука?

Алесь ПАЎЛОВІЧ

Дэзерцір вярнуўся

Магілёўская ваенная пракуратура ўжо пяты год даследуе крымінальную справу гэтага 23-гадовага хлопца з Быхаўскага раёна Магілёўскай вобласці.

Яго абвінавачваюць у дэзерцірстве: у кастрычніку 1993 года ён збег з вайсковай часткі ў Асіповічах. З таго часу пра яго нічога не ведалі ні дома, ні ў войску. Але днямі хлопец сам з'явіўся ў сваю частку. Шматгадовую адсутнасць ён патлумачыў тым, што ваяваў, абараняў Абхазію ад грузінскіх акупантаў у складзе казацкіх фармаванняў. Там ён даслужыўся да звання пад'есаула.

Пасля правядзення псіхіятрычнай экспертызы салдат стане перад ваенным судом. Яму пагражае да 7 гадоў зняволення.

Іван ЗАСАДА

Беларус глытае лыжкі ў латвійскай турме

У латвійскім горадзе Екабпілс амаль 5 месяцаў сядзіць за кратамі беларус Генадзь К. За гэты час ён праглынуў 3 лыжкі.

28-гадовы хлопец нікому не тлумачыць сэнс сваіх дзеянняў. Начальнік екабпілскай паліцыі В.Страпцанс дапускае, што «затрыманы такім чынам спрабуе дабіцца, каб яго хутчэй выпусцілі на волю».

Генадзь К., які знаходзіцца ў Латвіі без дакументаў, быў затрыманы яшчэ 21 кастрычніка 1997 года ў Екабпілскім праваслаўным манастыры і змешчаны ў ізалятар часовага ўтрымання. 5 студзеня 1998 года затрыманы нанёс сабе рэзаную рану на жываце, але на гэтым клопаты медыкаў не скончыліся.

Першую лыжку Генадзь праглынуў 27 студзеня, пасля чаго быў дастаўлены ў цэнтральную раённую бальніцу, дзе стараннямі медыкаў гэты прадмет дасталі з ягонага арганізма. 6 і 7 сакавіка хлопец яшчэ двойчы глытаў лыжкі, і зноў медыкам давялося даставаць іх з Генадзевага жывата. Сам ён гаворыць, што «лыжку праглынуць лягчэй, чым таблетку». Латвійская паліцыя паведаміла пра Генадзя консулу Беларусі ў Даўгаўпілсе і чакае афіцыйнага адказу беларускіх дыпламатычных службаў.

BNS - БелаПАН

Праваслаўнае набажэнства па-беларуску

У Мінску ствараецца першы праваслаўны прыход, дзе ў набажэнствах будзе выкарыстоўвацца пераважна беларуская мова.

Па словах айца Георгія Латушкі, настаяцеля Петрапаўлаўскай царквы, што на Нямізе, гэтую ідэю падтрымалі святары і многія вернікі, сваё блаславенне даў і мітрапаліт Філарэт. Магчыма, новы прыход атрымае назву «ў гонар усіх беларускіх святых», а ўзначаліць яго а.Сергій Гардун. Прыхаджане спадзяюцца атрымаць ад гарадскіх уладаў пляц у цэнтры Мінска для будаўніцтва свайго храма, які будзе мець характэрнае аблічча ў адпаведнасці з традыцыямі беларускай храмавай архітэктуры. Пры парафіі будуць працаваць суполкі, якія займаюцца перакладам богаслужбовых кніг на беларускую мову. Да друку ўжо падрыхтаваны пераклад Евангелля ад Марка, «Малітоўнік» і кароткі «Трэбнік».

Алесь ДАШЧЫНСКІ

Арыштавалі епіскапа

У мінулую пятніцу на вуліцы Я.Коласа ў Мінску двое ў цывільным арыштавалі 43-гадовага Пятра Гушчу, епіскапа Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай Народнай царквы.

Святар змешчаны ў ізалятар часовага ўтрымання. Яму інкрымінуюцца «распусныя дзеянні ў адносінах да непаўналетніх». Крымінальная справа ўзбуджаная на падставе заяваў бацькоў дзвюх мінскіх школьніц. У пракуратуры Савецкага раёна Мінска, якая вядзе следства, сказалі, што абвінавачаны адмовіўся ад паслугаў адваката. Зрэшты, у яго ўжо ёсць досвед зносін з праваахоўнымі органамі: у 70-я гады Пятра Гушчу судзілі за крадзеж маёмасці.

Святар Пётр Гушча вучыўся ў Адэскай духоўнай семінарыі, а сан епіскапа атрымаў 27 ліпеня мінулага года ад амерыканскага архіепіскапа Юрыя Рыжага. Праваслаўныя аўтакефальныя прыходы, дагэтуль не зарэгістраваныя беларускімі ўладамі, знаходзяцца ў Мінску, Слоніме і Сёмкавым Гарадку. Дзейнасць епіскапа Пятра Гушчы і ягоных святароў выклікала рэзкую незадаволенасць у кіраўніцтва Рускай праваслаўнай царквы на Беларусі.

Алесь ДАШЧЫНСКІ

Віцебскі чэмпіён

Актывіст віцебскай рады БНФ 30-гадовы Юрась Мароз стаў своеасаблівым рэкардсменам па колькасці штрафаў і адсідак за ўдзел у апазіцыйных акцыях.

У сераду суддзя Чыгуначнага райсуда Віцебска Святлана Туфан у чарговы раз аштрафавала Мароза на 37,5 мільёна рублёў за ўдзел у пікеце ў падтрымку зняволенага сябра. У лютым гэтая суддзя ўжо карала фронтаўца такім жа 37,5-мільённым штрафам і 10-сутачным арыштам.

Апошні раз на свабоду Юрась выйшаў у пачатку сакавіка, пасля 15 дзён зняволення ў мінскім прыёмніку-размеркавальніку, куды ён быў змешчаны пасля пікета салідарнасці з палітвязнямі Лабковічам і Шыдлоўскім.

Такім чынам, за плячыма Юрася толькі за мінулы і пачатак гэтага года 38 сутак арышту і штрафы на агульную суму больш за 100 мільёнаў рублёў. Ю.Мароз інвалід III групы і атрымлівае 630 тысячаў рублёў пенсіі, іншых крыніц існавання ў яго няма. Па рашэнні суда ў Мароза ўжо сталі вылічваць штомесячна 20 працэнтаў з пенсіі ў даход дзяржавы. Каб спагнаць усю суму — трэба 70 гадоў.

Альгерд НЕВЯРОЎСКІ

На сходку «ўсіх славян»

Беларуская дэлегацыя прыхільнікаў славянскай інтэграцыі збіраецца ўзяць удзел у сёмым Усеславянскім з'ездзе, які пройдзе 2—5 чэрвеня ў Празе.

Як нам паведаміў дэпутат прэзідэнцкай палаты камуніст Сяргей Касцян, член аргкамітэта гэтага форуму, галоўнай мэтай з'езда стане *«выпрацоўка стратэгіі абароны славянскай цывілізацыі ад экспансіі сатанінскай заходняй культуры на ўсход Еўропы»*.

Касцян упэўнены, што пагроза славянству сапраўды існуе. Ён сцвярджае, што на свае вочы бачыў антыславянскія надпісы і знакі на пражскіх вуліцах, і лічыць, што гэта справа рук *«25 тысячаў амерыканцаў, якія жывуць у Празе без прапіскі»*. Дзеля абароны славянаў ад шкоднага ўздзеяння заходняй мас-культуры з'езд абмяркуе стварэнне адзінай славянскай інфармацыйнай прасторы. Прычым, гаворыць Касцян, у гэтай справе славянам варта вывучаць досвед сваіх заходніх ворагаў, каб не дапусціць памылак у будучыні.

Дарэчы, першы Усеславянскі з'езд адбыўся роўна 150 гадоў таму і таксама ў Празе. Старшынёй аргкамітэта з'езда абраны прафесар Бжыслаў Хвала, праўнук Карэла Хвалы, які старшынстваваў на першым з'ездзе. Імёны беларускіх абаронцаў славянства, якія павінны паехаць у Прагу, дэпутат Касцян назваць адмовіўся. Аднак ён паведаміў, што сярод беларускіх дэлегатаў будуць прадстаўнікі розных галінаў улады, а таксама дзеячы славянскай культуры. Касцян не выключае, што дэлегацыю ўзначаліць сам Лукашэнка.

Альгерд НЕВЯРОЎСКІ

Народная Грамада супраць тэрору КДБ

Старшыня Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народная Грамада) Мікалай Статкевіч накіраваў сярдзіты ліст старшыні КДБ Уладзіміру Мацкевічу.

«На працягу апошняга года, — гаворыцца ў лісце, — кіраўніцтва Народнай Грамады ўсё часцей атрымлівае інфармацыю аб грубым умяшанні супрацоўнікаў КДБ у дзейнасць партыі». М.Статкевіч піша, што з'явіліся выпадкі ўціску на актывістаў партыі і іх запалохвання з боку работнікаў КДБ.

У дачыненні да маладых членаў БСДП і іншых дэмакратычных партыяў, па словах М.Статкевіча, супрацоўнікі КДБ паводзяць сябе асабліва абуральна. Яны прымушаюць маладых людзей «даць распіску аб супрацоўніцтве з органамі», і такія дзеянні кіраўніцтва Народнай Грамады кваліфікуе як «запалохванне, шантаж і нават псіхалагічны тэрор».

БелаПАН

Шкарпэтак і шпалераў на ўсіх не хопіць

Сёлета наш гандаль будзе перажываць дэфіцыт тавараў.

Такую высноўу можна зрабіць з матэрыялаў нядаўняга пасяджэння Савета міністраў. Па падліках міністэрства гандлю, закупленыя на 1998 год тавары забяспечаць толькі 70% патрэбаў у швейных вырабах і скураным абутку, 80% трыкатажу, панчохаў і шкарпэтак. Беларусы атрымаюць толькі 56% неабходнай колькасці шпалераў, 60% — пральных парашкоў і — што вельмі непрыемна для курыльшчыкаў — 63% неабходных тытунёвых вырабаў.

М.З.

Візіты нафтавых магнатаў

Дэлегацыя расійскай нафтавай кампаніі «ЛУКойл» прыбыла пазаўчора ў Мінск, каб зноў абмеркаваць праблему, што цягнецца ўжо не адзін год, — як правесці мадэрнізацыю Наваполацкага нафтаперапрацоўчага аб'яднання.

На наступным тыдні чакаецца візіт кіраўніцтва кампаніі «Славнефть», якая плануе мадэрнізаваць Мазырскі НПЗ. Мазырскі і Наваполацкі заводы перапрацоўваюць у год каля 12—13 млн.тон пры магутнасцях у 40 млн.тон. Аднак тэхналогія перапрацоўкі вельмі састарэлая, таму праблема мадэрнізацыі заводаў вельмі актуальная. Рэканструкцыя павінна значна павялічыць глыбіню перапрацоўкі на «Нафтане» і Мазырскім НПЗ, што дазволіла б забяспечыць патрэбы Беларусі ў самых розных нафтапрадуктах.

Аднак эксперты адзначаюць, што папярэднія дамоўленасці могуць застацца толькі на паперы. Пазіцыі «ЛУКойла» на нашым рынку пасля неаднаразовых перамоваў беларускага ўрада з іншымі расійскімі кампаніямі аслабленыя, і магчыма, што рэканструкцыяй НПЗ будуць займацца іншыя структуры. А «Славнефть» чакае аўкцыён: напрыканцы месяца плануецца прадаць амаль 20% акцыяў кампаніі. Пасля гэтага палітыка фірмы можа змяніцца.

Алесь САДОЎСКІ

Шлюб са «Шкодай» завяршыўся шкадаваннем

На праекце па зборцы аўтамабіляў «Шкода» ў Беларусі можна паставіць крыж.

Кіраўніцтва чэшскага канцэрна заявіла, што вымушана адмовіцца ад сваіх планаў, і пачынае вывозіць абсталяванне, якое ўжо было размешчанае на плошчах прадпрыемства «Аграмаш», што ў Дзяржынску Мінскай вобласці.

Праект пачаў рэалізоўвацца ў 1996 годзе. Чэхі спадзяваліся на льготнае падаткаабкладанне, а ўзамен абяцалі інвестыцыі, працоўныя месцы, падатковыя адлічэнні і нядрэнны аўтамабіль для беларускага спажыўца. Планавалася ўжо ў 1999 годзе наладзіць зборку аўтамабіляў «Шкода-Феліцыя» з перспектывай павялічыць аб'ёмы кааперацыі амаль у дзесяць разоў, калі ўсё пойдзе добра. Не пайшло. Прэзідэнт Беларусі не падпісаў указ аб падатковых прэферэнцыях для «Шкоды» — аналагічных такому ж указу ў дачыненні да СП «Форд Юніян».

Падстава, па якой «Шкодзе» не дазволілі тое, што дазволілі «Форду», была абрана дзіўная: маўляў, няма гарантыі вяртання ў бюджэт грошай, якія «Шкода» зэканоміць на льготах. І хоць спецыялісты нашага міністэрства эканомікі сцвярджалі адваротнае, але да іх не прыслухаліся. Не выключана, што на лёс супрацоўніцтва са «Шкодай» паўплываў факт удзелу ў праекце беларускага бізнесмена Аляксандра Пупейкі, кіраўніка некалі вядучай беларускай фірмы «Пушэ». Ва ўсякім разе, сп.Пупейка першы пачаў прадаваць «Шкоды» ў Беларусі, ён жа быў ініцыятарам стварэння ў Дзяржынску сумеснага прадпрыемства. Зараз беларускія ўлады абвясцілі Пупейку злодзеем, патрабуюць ад Польшчы ягонай выдачы. А «Шкоду», па сутнасці, выселілі з беларускага рынку.

Аб правале праекта шкадуюць не толькі «шкодаўцы», але і беларускія партнёры. Жыхары Дзяржынска таксама расчараваныя. Планавалася, што па першым часе дзесяткі чалавек атрымаюць працу ў цэху па зборцы аўтамабіляў, а потым колькасць персаналу магла ўзрасці ў некалькі разоў. Шчаслўчыкі разлічвалі на проста фантастычныя заробкі па раённых маштабах — ад 200 да 300 долараў. На жаль, цяпер сотням дзяржынцаў прыйдзецца паставіць на сваіх ружовых марах крыж. Замест добрай працы ў СП ім гарантаваны толькі парадкавы нумар у мясцовым цэнтры занятасці, дзе беспрацоўных налічваецца больш за 600 чалавек.

Алег ГРУЗДЗІЛОВІЧ

Новая асамблея дэмакратычных сілаў

У Беларусі ствараецца прадстаўніцтва новай міжнароднай арганізацыі — Хельсінкскай Асамблеі грамадзянаў (ХАГ).

Пра гэта на прэс-канферэнцыі 11 сакавіка паведамілі кіраўнік ХАГ Мэры Калдаф і іншыя прадстаўнікі гэтай арганізацыі. Асамблея заснаваная ў 1990 годзе ў Празе, у яе стварэнні ўдзельнічаў цяперашні прэзідэнт Чэхіі Вацлаў Гавел. Прадстаўніцтвы гэтай арганізацыі існуюць больш чым у 30 краінах свету. Мэтамі стварэння беларускага прадстаўніцтва з'яўляюцца аб'яднанне грамадзян, якія падзяляюць прынцыпы дэмакратыі і правоў чалавека, а таксама імкненне прыцягнуць увагу сусветнай грамадскасці да сітуацыі ў Беларусі.

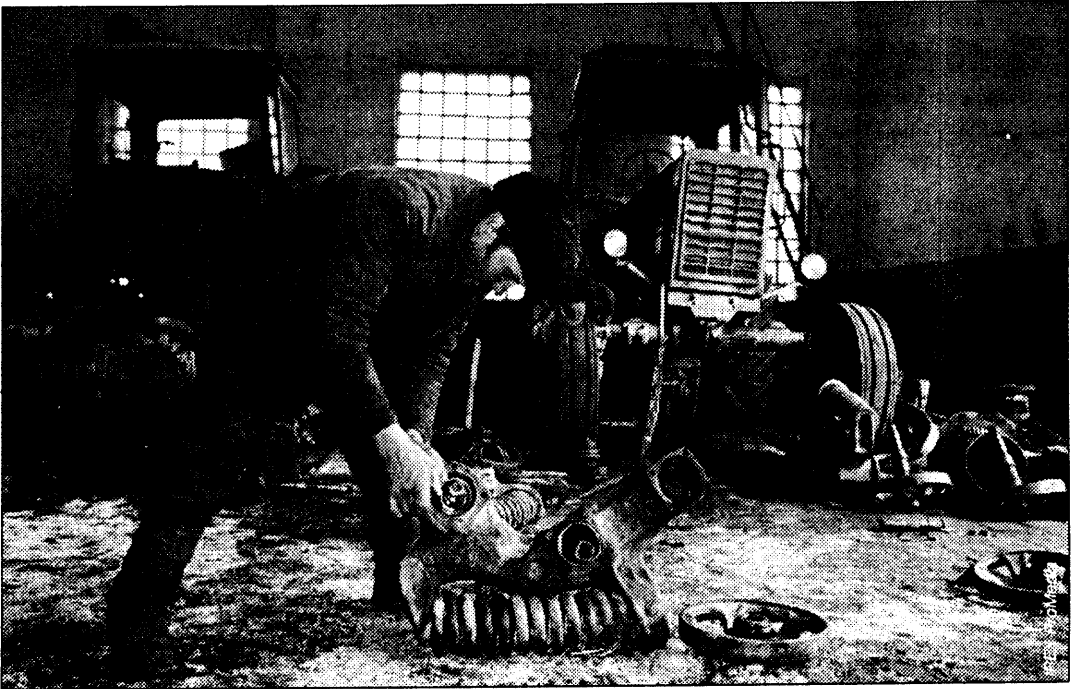
Па словах спн. Калдаф, дзейнасць асамблеі адбываецца па некалькіх асноўных накірунках: праца з моладдзю, праблемы бежанцаў у Еўропе, праблемы нацыянальных меншасцяў, правы чалавека. Прадстаўнікі ХАГ працавалі ва ўсіх «гарачых кропках» апошніх гадоў — у Югаславіі, Закаўказзі. Асноўная задача асамблеі ў Беларусі — наладзіць абмен інфармацыяй рэспублікі з сусветнай супольнасцю, а таксама ўстанавіць кантакты з маладзёжнымі арганізацыямі. Вацлаў Траян, адзін з удзельнікаў чэхаславацкай «Хартыі-77», выступаючы на прэс-канферэнцыі, падтрымаў аналагічную беларускую ініцыятыву — «Хартыя-97».

БелаПАН

Каўбасная праблема

На рэспубліканскай сельгаснарадзе ў Гродне Лукашэнка ўпершыню публічна прызнаўся: мэта ягонага прыходу да ўлады — забеспячэнне эканамічных паказчыкаў па ўзроўні савецкіх часоў.

Па савецкай звычцы афіцыйная прэса назвала «вясковыя» ўказы прэзідэнта і ягоную прамову «лёсавызначальнымі». Калі гэта так, то мы перасталі таптацца на месцы і цвёрдым крокам рушылі ў 1990 год, калі ўсе тыя паказчыкі былі найвышэйшымі.

Трактарыст Іван Маліноўскі рамантуе свой трактар у калгасе «Беларусь» Навагрудскага раёна. А дзеля чаго?

Лезу я наперад – асадзі назад!

Такое ўражанне, што і сам Лукашэнка, і ўдзельнікі нарады, і шмат хто з простага люду ўжо нічога не памятаюць, як на сацыялістычных палетках працавала амаль усё дарослае насельніцтва краіны. Салдаты секлі штык-нажамі капусту, інжынеры нажніцамі стрыглі траву на сена, настаўнікі рэзалі кусты і галінкі на корм (ад якога рагулі пасля дохлі), піянеры ўлетку падбіралі за камбайнамі каласы, а ўвосень усе навучэнцы, ад малодшых школьнікаў да студэнтаў і аспірантаў, стараліся выхапіць з-пад замаразкаў бульбу і моркву. Пры гэтым на прылаўках крамаў ляжалі «супавыя наборы» з костак, як быццам не да канца абгрызеных сабакамі. Праўда, цяперашні гандаль прапануе зусім абгрызеныя маслы пад назвай «косці першай катэгорыі». Цікава, а як выглядае «другая катэгорыя» костак?

Але халера з імі, з тымі касцямі: кажуць, што мяса шкоднае. Аднак яшчэ нікому ніколі не ўдавалася вярнуцца ў мінулае, каб зноў, але ўжо на свой капыл, стартаваць у будучыню. Гэтаму вучыць і матэрыялістычная дыялектыка, якую беларускі кіраўнік павінен быў вывучаць у тых навучальных установах, якія ён скончыў. Але ж не — сцвярджае, што ў Беларусі будучыня залежыць ад мінулага. Пры гэтым Лукашэнка спасылаецца і на *«опыт ведения сельского хозяйства в нашей бывшей большой стране»* і на *«аграрный опыт зарубежных государств»*. Гэты досвед быццам бы кажа: будучыня належыць *«крупному коллективному хозяйству с современным уровнем организации труда и высокой эффективностью производства»*.

Добрыя словы. Але такога, калі не лічыць штучных «узорцовых гаспадарак», у нас ніколі не было. Дый сапраўды калектыўных гаспадарак таксама не было. Памятаю, як старшыня аднаго з гомельскіх калгасаў, куды я прывёз студэнтаў «на бульбу», скардзіўся: штогод яму даводзіцца купляць сотні віл, грабляў і вёдзер замест скрадзеных. Вось табе і калектыўныя гаспадары. А сёння? Няма што і казаць.

Ні Галандыя, ні Палестына

У сапраўднасці замежны досвед, прыдатны для Лукашэнкі, вельмі абмежаваны. У якасці ўзору прыводзяцца прыклады Галандыі, Ізраіля (хоць назва гэтай краіны з вуснаў кіраўніка гучыць вельмі двухсэнсоўна) і Кітая, дзе няма прыватнай уласнасці на зямлю, а вынікі нібыта выдатныя. Але ж на самой справе гэта не ўся праўда — а значыць, хлусня. У Галандыі, амаль уся тэрыторыя якой ляжыць ніжэй узроўню мора, сельская гаспадарка вядзецца на так званых польдэрах — участках, адваяваных у мора. Эксплуатацыя земляў патрабуе такіх выдаткаў, з якімі можа справіцца толькі дзяржава. Таму польдэры належаць дзяржаве, але ж у якасці формы ўласнасці выступае права арэнды, якое можа не толькі наследавацца, але і прадавацца.

Іншая рэч — Амерыка. Там зямлі было навалам, клімат выдатны, і для асваення патрэбныя былі не столькі сродкі, колькі людзі. Таму гэтая краіна і стала класічнай у плане эканамічнай свабоды.

У Ізраіля, дзяржавы, якая стваралася пад ціскам этнарэлігійнай ідэі і ў барацьбе за тое, каб адваяваць у арабаў біблейскую тэрыторыю, кааператывы-кібуцы выглядалі адлаведным эканамічным афармленнем карпаратыўнай ідэалогіі. Акрамя таго, землеробства тут ажыццяўляецца ў пустыні, што патрабуе вялікіх дзяржаўных выдаткаў. І толькі вельмі смелы чалавек можа сказаць, што нашыя калгасы і іхнія кібуцы — гэта адно і тое...

Дзе мы, а дзе Кітай?

Эканамічным цудам Кітая афіцыйная прапаганда, падобна, затлуміла ўжо мазгі ўсім — нават прэзідэнту. Але хочацца запытацца: што да чаго і дзе ж той Кітай? Але рэч не ў тым, які ў Кітаі клімат. Частковая рэформа там пачалася, калі народ ужо

Хартия-97

ЦЕЛИКОМ И ПОЛНОСТЬЮ ПОДДЕРЖИВАЮ принципы демократии и свободы, изложенные в Хартии-97. Не хочу, чтобы народ Беларуси стоял на коленях и принимал подачки от псевдовласти в лице президента. Хочу чтобы мы вели нормальный европейский образ жизни. Надоело лукашенковское «кормление» обещаниями, жизнь с каждым годом его правления все хуже и хуже. Хочется нормальной свободной и достойной жизни. Не хочу возвращения назад в «совдепию», там я уже хлебнул «счастья». Попытки Лукашенко реанимировать советскую систему не находят поддержки в среде рабочих. И не найдут. Всего несколько лет мы жили в независимой Беларуси (1992-95), но этого хватило, чтобы нам понять одно: назад пути нет! Лучше плохая демократия, чем хорошая диктатура и «порядок». Надоело кланяться и поддакивать этой лукашенковской «вертикали», придет и на нашу улицу праздник. Жыве Беларусь!

Олег ДУДИНСКИЙ,
рабочий Мозырьской экспедиции глубокого бурения

МЫ, СТУДЭНТЫ Гомельскага політэхнічнага інстытута імя П.Сухога, падзяляем мэты і асноўныя прынцыпы Хартыі-97. Дасылаем свае подпісы ў падтрымку незалежнасці, дэмакратыі, свабоды слова і друку.

Г.ЕЎЦІШЭНКАЎ, А.АДАМЕНКА, Д.ДЖАСАЎ, А.СЫЧ, Д.ЯВАРСКІ, І.БРАЦІКАЎ, А.ЯЎМЯНЕНКА, Н.БІБІК і іншыя (усяго 27 подпісаў).

ДАГЕРРОТИП

Идеологические радости г-на Мясниковича

Семен БУКЧИН

Иной раз думалось: ну, кто же у нас главный идеолог в государстве? Нет, конечно, самый-то Главный — он, безусловно, известен. Это наш Благодетель. Отец родной. Надежда и опора. Без него ни вздохнуть, ни молвить. Он у нас, как и положено, по всем вопросам дока. Но ведь должен быть и специально ответственный человек. Вроде секретаря ЦК по идеологии, как оно было в совсем недавние времена. Слава Богу, объявился наконец такой человек. Г-н Мясникович выступил с фундаментальной публикацией под вдохновляющим заголовком *«Белорусская государственность на магистральном пути становления»*.

Заголовок, впрочем, с точки зрения элементарной стилистики безграмотен, поскольку «магистральный путь становления» — чушь несусветная. Но в смысле помпы, барабанного боя, надувания щек и бюрократической трескотни — здесь все нормально. И содержание идеологического труда г-на Мясниковича соответствующее, поскольку заимствовано из самых замшелых запасников обкомов и райкомов КПСС. Тут и всем нам хорошо известная необходимость *«сосредоточить самое пристальное внимание на максимальном повышении авторитета человека труда»*, и *«опыт награждения трудовых коллективов переходящими знаменами, помещение портретов передовиков производства на доски почета»*. Ну и, понятное дело, *«было бы неплохо выводить на страницы республиканских газет и журналов, в теле- и радиопередачах наиболее отличившихся в работе...»*

Вообще-то слово «выводить» из другого ряда столь милой сердцу г-на Мясниковича обкомовской пропаганды. «Выводить» у нас, как правило, было принято «на чистую воду» и сами знаете кого — всяких антиобщественных «элементов», не говоря уже о «врагах народа». Чувствуется, что г-н Мясникович слегка подзабыл азы идеологической работы, путается в терминах.

Но не будем придираться к мелочам. В главном-то, в приверженности ко всей этой идеологической чепухе и пустозвонству, г-н Мясникович тверд, как скала. И я не стал бы привлекать внимание читателя к сему собранию застарелых штампов, рецидиву советского идеологического кликушества, свидетельствующему лишь об убогости мысли нынешних «верхов», если бы не некоторые детали... В самом деле, ну хочется главному администратору президента понаставить досок почета посреди народа, где смертность превышает рождаемость, хочется «повышать авторитет человека труда», получающего при ценах даже на пропитание, превышающих мировые, 70 долларов зарплаты и 35 долларов пенсии. Пусть будет этот своего рода памятник долготерпению нашего человека. Что ж, таков его, главного администратора, нравственный уровень. Тем не менее на некоторые идеологические ухищрения стоит обратить внимание.

К примеру, на этот вот призыв: *«Пора, наконец, отойти от расхожего стереотипа, что интеллигенция — это малочисленная рафинированная часть общества, изначально стоящая в оппозиции к власти. Очень важно поднять авторитет прежде всего «рядового интеллигента»: инженера и агронома, преподавателя вуза и сельского учителя, директора библиотеки и клубного работника»*. Итак, понадобились «рядовые интеллигенты», поскольку именно они надежнейшие «проводники политики президента», а не эти «рафинированные»... Слово-то какое ученое выучил г-н Мясникович! Одним словом, нам «рафинированные» не нужны... Нам бы попроще людишек... Зачем нам Василь Быков? Зачем Рыгор Бородулин? Зачем Алесь Адамович? Хорошо, кстати, что последний вовремя помер... А то бы сейчас ого как гремел супротив нас! Зачем нам они? Когда есть хорошие клубные работники, столь любимые властью, поскольку, как с удовольствием отмечает г-н Мясникович, *«обладают душевной скромностью и неистребимым желанием нести людям свет добра и культуры»*. Короче, скромные прежде всего требуются...

Конечно, конечно, примитивному режиму нужна такая «интеллигентная публика», чтобы ни в коем разе не превосходила умственный уровень его столпов. Разве можно в нашей стране быть умнее Лукашенко или Мясниковича? Не положено!

Зараза, тем не менее возомнившая, — что она что-то из себя представляет, она ведь где гнездится и кучкуется? Правильно: в душных городских стенах. Вот и г-н Мясникович констатирует: *«Городская интеллигенция порой консервируется в тесном «академическом» мирке, тогда как только живое общение с народом может влить свежую кровь в ее жилы»*.

Вот это уже по-нашему, попролетарски! Слышите, читатель, этот старинный отзвук ленинско-сталинской вражды к интеллигенции, к этим «высоколобым», к этому, по-ленински выражаясь, «говну»? Нет, г-н Мясникович пока еще обходителен... Но «академический» мирок так и просит замены прилагательного *«тесный»* на *«затхлый»*, а, возможно, вскорости и на — *«враждебный нашему народу»*.

А что такое *«живое общение с народом»*? Это ведь и китайскими «коммунами 7 мая» может обернуться. Теми самыми, куда в эпоху «культурной революции» посылали на трудовое перевоспитание несговорчивых интеллигентов. Все дело во времени. А оно, как известно, меняется...

Ну а кому же уготована роль, так сказать, подлинного героя нашего времени? Задача поставлена г-ном Мясниковичем четко: *«сделать все, чтобы солдат или милиционер стал любимцем нации, как во многих развитых странах»*. Видимо, г-н Мясникович насмотрелся американских полицейских боевиков. Но он както позабыл, что тамошний крутой Уокер колотит уголовников, а не граждан, стоящих у здания суда или в пикете. Поэтому с милиционером, как любимцем нации, придется подождать довольно долго. Во всяком случае, до ухода с политической сцены нынешнего режима. Поскольку он, режим, без дубинки в диалоге с обычными гражданами обходится не умеет.

Тем не менее г-н Мясникович не может не похвалить самого себя. *«Наша пропаганда,* — смело утверждает он, — *не закостенелая догма, а активный, гибкий организм, который имеет наступательный характер, работает на опережение»*. Не знаю, согласится ли хан с этим самовосхвалением верховного визиря. На мой взгляд, пропагандистские кадры именно «закостенели» и несут жуткую чепуху позавчерашнего дня. И если хан действительно «последний внук Сталина», как назвал его недавно один почтенный немецкий журнал, ему самое время переходить к рубке голов. Впрочем, я понимаю нашего хана: он и рад бы дать пинка этим дармоедам, но вот кого на их место поставишь?

адкладаецца

больш не мог трываць голад. Таму ніякая камуністычная дэмагогія ўжо не дапамагла б уладам, калі б яны не пайшлі на легалізацыю арэнды, што ўжо само сабой склалася ўнутры сельгаскамун. А па-другое, гэтую краіну раздзіраюць унутраныя супярэчнасці, якія сведчаць, што кітайскі варыянт рынкавага сацыялізму сябе цалкам вычарпаў.

У Кітаі, як і ў нас, дзяржава львіную долю сродкаў, узятых з прыватнага сектара, траціць на падтрымку дзяржпрадпрыемстваў. Але чым больш зарабляюць уласнікі, тым больш патрабуюць прадпрыемствы, якімі па-ранейшаму кіруе партыя. Таму ў асобных раёнах Кітая пачынаецца натуральны эканамічны абвал, а дзесяткі, у перспектыве сотні мільёнаў работнікаў становяцца беспрацоўнымі.

Толькі сёлета, як паведамляе афіцыйнае кітайскае агенцтва «Сіньхуа», у Кітаі плануецца звольніць больш як 7,5 мільёна рабочых і служачых — у тым ліку з сельгаспрадпрыемстваў. Незалежныя эксперты называюць яшчэ большыя лічбы, а ступень даверу да кітайскіх дзяржаўных органаў не большая, чым да беларускіх.

У Манчжурыі, дзе камуністы стварылі ў свой час нешта накшталт кітайскай Магніткі, прадпрыемствы не плацяць кожнаму пятаму працаўніку.

А рэальны заробак сярэдняга кітайца дазваляе яму купляць толькі рыс, гародніну і практычна больш нічога. Дарэчы, не варта забываць і пра меню шараговага кітайца, які можа есці ўсё, што ходзіць, поўзае і лётае. Беларусы на гэта не здатныя. Прынамсі, пакуль што. Але ж і кітайцы не могуць харчавацца выключна насякомымі ды гадамі, таму краіна ўсё больш крыміналізуецца. Як піша нямецкі часопіс *Spiegel*, у гарадах Манчжурыі наводзяць парадкі своеасаблівыя «пралетарскія мсціўцы». Стаўшы люмпенамі, былыя «гаспадары Народнага Кітая» проста лупяць прахожых малаткамі па галаве — каб адразу забраць іх няхітрую маёмасць.

Пасля таго, як крымінальнікі сярод белага дня абрабавалі дзве машыны з эскорта самога кіраўніка Кітая, Дзянь Цзэмінь разгарнуў антыкрымінальную кампанію, у выніку якой былі пакараныя смерцю больш за 5 тысячаў чалавек. Але пакаранне ў Кітаі — гэта пачатак новага злачынства. Як высветлілася (і пра гэта пісала СВАБОДА), унутраныя органы пакараных прадаюцца для трансплантацыі на Захад. З гэтых «мёртвых» грошай кожны — карныя органы, кітайскія медыкі, мытнікі і мафія — бярэць сваю долю.

Можа, Кітай усё ж не лепшы прыклад?

Там сапраўдныя паны

У якасці адмоўнага прыкладу Лукашэнка спасылаецца на Польшчу, дзе прыватная ўласнасць на зямлю ў свой час прывяла да адстання «от работавших на государственно-кооперативной основе Чехословакии, Венгрии, ГДР». Гэтая заява нагадвае старыя сацыялістычны аргумент: нельга лічыць краіну сапраўды сацыялістычнай, калі там не калектывізаваная (чытай — нераскулачаная) вёска. Польскім сялянам пашанцавала — не было ў іх ні Сталіна, ні Лукашэнкі.

Сёння, калі з акна вагона бачыш вельмі акуратныя, але вузкія палоскі надзелаў польскіх сялянаў, разумееш, што тэхніка кшталту трактара «Кіравец» іх абрабляць не змажа. Але ж і зямлю нішчыць, як гэта робіць такі трактар-монстр, немагчыма. А што такое сённяшняя Польшча ў адрозненне ад калгаснай Беларусі — можна заўважыць па тым мностве польскіх-сельгаспрадуктаў, якія паступаюць адтуль і праз афіцыйных імпарцёраў, і чаўночным бізнесам. А нам застаецца толькі здзіўляцца, адкуль бяруцца такія пыгожыя і смачныя яблыкі, такія ладныя і духмяныя салы, калі ў Польшчы няма адказнай за гэта вертыкалі.

Ідэалагічны кампост

Дык вось чаму мы не пойдзем за Польшчай. Усё астатняе, што казаў прэзідэнт наконт прыватнай уласнасці на зямлю, аб рэферэндуме, які «адназначна» (на самой справе вельмі неадназначна) адказаў на гэтае пытанне, — можна лічыць чыстай палітыкай, даволі неахайна схаванай за тэарэтычнымі разважаннямі, якія растуць з курса навуковага камунізму з яго канчатковым збліжэннем горада і вёскі.

У якасці аргумента прыводзіліся сентэнцыі накшталт супадзення калектывізму, псіхалогіі «беларускай вясковай талакі», каштоўнасцяў хрысціянства з ідэямі працавітасці і сацыяльнай справядлівасці сямідзесяці савецкіх гадоў. Натуральна, каб зрабіць гэткі ідэалагічны кампост, трэба мець смеласць. І поўную адсутнасць грэблівасці — каб мераць адной меркай і святых, і грэшнікаў.

А ў цэлым прамова, якая некалькі часоў запар гучала і паказвалася на ўсю краіну, мела своеасаблівую драматургію. Іншы раз гэта нагадвала сеанс заклінання змей, але часам аратар дэманстраваў рыторыку, як на мітынгу. Напрыклад, заклікаў са сваімі харчамі спяшацца на чужыя рынкі, бо абгоняць, гады!

Не турбуйцеся, таварышы! Нас ужо абагналі. З усіх усходнееўрапейскіх краінаў, якія на самой справе інтэгрыруюцца ў Еўропу, найменшую долю экспарту ў ЕЭС у агульным аб'ёме экспарту мае Літва — 37%, Эстонія — ужо 55%, а Польшча — нават 70%! Але ўсе гэта таму, што яны праводзяць ясную еўрапейскую палітыку. А нас пры такой нашай палітыцы туды не пусцяць, як бы мы ні пяліся.

І апошняе. Рэальнае сацыяльна-эканамічнае становішча краіны ні ў 1990 годзе, куды нас абяцаюць вярнуць напачатку III тысячагоддзя, ні цяпер нікто нармальны не ацэньвае па кольнасці сабранай сялянамі бульбы.

І ўвогуле, каўбаса — гэта не праблема. Праблемай яна стала менавіта пры савецкім часе, аб якім мараць нашыя праўядыры.

Канстанцін СКУРАТОВІЧ

ПАЗІЦЫЯ

Вяртанне БНР

Зянон ПАЗЬНЯК,
старшыня БНФ «Адраджэнне»

Выхад з дыктатуры

Мы павінны ўсведамляць не толькі задачы, што стаяць перад беларускім грамадствам, але і шляхі іх дасягнення. Шлях мусіць быць такі, які гарантуе незалежнасць Беларусі, дэмакратычны лад, захаванне беларускай мовы і спыніць экспансію расійскай імперскай палітыкі.

Наша змаганне за свабоду і свае правы стане грунтоўным і зразумелым у свеце, калі будзе пацверджана не толькі правам, але і законнасцю нашых дамаганняў і апорай на легітымную ўладу. Адзінай формай легітымнай беларускай улады сёння з'яўляецца Рада Беларускай Народнай Рэспублікі. Трэба ўлічваць, што калі б планы Масквы зноў у які ўжо раз ажыццявіліся б і Расія захапіла б Беларусь, — тады прадстаўляць правы беларусаў у свеце на ўзроўні ўлады не будзе каму, акрамя Рады БНР. (Не Вярхоўнаму ж Савету нумар 13.) Рада БНР і людзі, што яе захавалі, заслугоўваюць вялікай пашаны.

Калі рэжым пратрымаецца да сярэдзіны 1999 года, то можна не сумнявацца, што Лукашэнка захоча прэзідэнцтваваць і далей. Але тады ён ужо будзе нелегітымнай асобай, якая двойчы ўзурпавала ўладу, самазванцам. Ніхто ў свеце не будзе яго лічыць за прэзідэнта.

Не выключана, аднак, што Лукашэнка пажадае правесці ў 1999 годзе прэзідэнцкія выбары па сваёй канстытуцыі і сваіх дэкрэтах. Тады Масква і спецслужбы будуць гуляць самі з сабой. У «апазіцыі» яны ўжо падрыхтаваліся, нават дэмакратычныя «лэйблы» развесілі.

Але гэты варыянт недасканалы. Для Масквы лепш той варыянт, які нецярпліва падказвае Лукашэнку яго былы дарадца, незаслужана пакрыўджаны А.Лябедзька. Менавіта: правесці выбары прэзідэнта па Канстытуцыі 94-га года (ды яшчэ і з чарговым рэферэндумам на тэму «інтэграцыі»). Калі Масква на рызыку рашыцца, то стане зразумела, што яна ідзе ўжо выпрабаваным у 94-м г. шляхам, на змену фаварыту (як у 94-м годзе: Кебіч — Лукашэнка). Тады можна здагадвацца, чаму да гэтага варыянту рыхтуецца дзеячы АГП.

Да 20 лютага 1999 года (за пяць месяцаў да сканчэння прэзідэнцкіх паўнамоцтваў Лукашэнкі) павінны быць прызначаныя новыя выбары. Прызначае выбары Вярхоўны Савет, якога няма. Выбары па Канстытуцыі 1994 года прызначаць няма каму. Тое ж самае адносіцца і да выбараў у парламент.

Аднак механізм, які можа забяспечыць беларускую законнасць, не знішчаны. Выбары ў парламент можа абвясціць Рада БНР, прызнаўшы спецыяльным актам Канстытуцыю 1994 года і выбарчае заканадаўства на яе аснове. Пра прэзідэнцтва я не кажу. Бо пазіцыя БНФ ужо выказаная: інстытут прэзідэнцтва ў Беларусі павінен быць ліквідаваны. Прэзідэнцтва тут — гэта шлях да дыктатуры.

Для рэальнага ажыццяўлення выбараў у беларускі парламент на Бацькаўшчыне і для арганізацыі гэтай працы ў Раду БНР могуць быць у **адпаведны момант** (падкрэсліваю, што ў адпаведны момант) выбраныя (дэлегаваныя) дэпутаты ад Беларускага Народнага Фронту і іншых беларускіх палітычных арганізацыяў. Гэтым самым законная Рада БНР у выгнанні пачне рэальна дзейнічаць не толькі ў Амерыцы ды Еўропе, але і ў Беларусі (з усімі паўнамоцтвамі). Падрабязнасці гэтага варыянту я не апісваю, але яны дастаткова прадуманыя.

Зянон Пазьняк лічыць, што Рада БНР можа абвясціць выбары ў Беларусі — пры пэўных умовах і ў адпаведны момант

Другі варыянт больш эфектыўны, грунтоўны, але і больш працаёмкі, патрабуе надзвычайнай актыўнасці ўсёй нацыі. Рада БНР мае права прыняць Канстытуцыю БНР, стварыць заканадаўства БНР аб выбарах і правесці гэтыя выбары ў Беларусі па сваіх законах. Але дзеля стварэння безумоўнай прававой гарантыі пад такія выбары неабходна, каб грамадзяне Рэспублікі Беларусь набылі грамадзянства Беларускай Народнай Рэспублікі, якім валодалі іхнія прадзеды.

Прапановы аб прыняцці кіхарамі Беларусі грамадзянства БНР гучалі ў мінулым годзе на з'ездзе Еўрапейскай секцыі Рады БНР у Вільні і станоўча былі ўспрынятыя на 22-й сесіі Рады БНР у Нью-Брансвіку, разглядаліся ў Празе і ў Нью-Йорку. Механізм прыняцця грамадзянства БНР якраз абмяркоўваецца.

Зрэшты, акт далучэння да грамадзянства БНР будзе не настолькі фактарам юрыдычнага значэння, колькі маральна-палітычнага — але з канкрэтным і практычным выяўленнем адносінаў да лукашэнкаўскай дыктатуры і да ідэалу БНР. Далучэнне да грамадзянства БНР абавязкова павінна замацоўвацца прысягай на вернасць ідэалам БНР, тэкст якой, скажам, можа быць змешчаны ў заяве на далучэнне да грамадзянства.

Далучэнне да грамадзянства БНР не можа лічыцца з'явай падвойнага грамадзянства. Бо гэта адна і тая ж краіна, адна і тая ж тэрыторыя, адзін і той жа народ. Праз набыццё грамадзянства БНР адбываецца далучэнне людзей да легітымнай улады Беларускай Народнай Рэспублікі, уключэнне яе ключаны з Канстытуцыі (як устаўлены, да таго ж, з грубымі працэсуальнымі парушэннямі), а сама Канстытуцыя-94 з дапаўненнямі і ўдакладненнямі магла б быць аднаўлена і прынятая як Канстытуцыя Беларускай Народнай Рэспублікі.

Вынікі антызаконных рэферэндумаў 1995 і 1996 гг. не будуць прызнаныя, справа аб іх будзе перададзеная ў Канстытуцыйны суд. Адразу будуць вернутыя герб «Пагоня» і дзяржаўны бел-чырвона-белы сцяг. Будуць вернутыя беларускія школы і дзяржаўнасць беларускай мовы, адменены ўсе незаконныя акты, міжнародныя дамовы, дагаворы, пакты і пагадненні перыяду дыктатуры.

Распачнуцца тэрміновыя заходы па аднаўленні эканомікі, сельскай гаспадаркі (на падставе прыватнай уласнасці на зямлю), развіцці гандлю і прадпрымальніцтва, стварэнні ўмоваў для заходніх інвестыцыяў. Будуць упарадкаваныя падаткі.

Спыніцца наплыў бандытызму і крымінальшчыны з Расіі. Адновяцца беларускія кантакты і дачыненні з міжнароднымі арганізацыямі, у тым ліку і прысутнасць у структурах Еўрапейскага саюза і ўзаемадзеянне з НАТО. Беларусь будзе арыентавацца сама на сябе і абапірацца на Захад. Адновяцца перапыненыя сувязі беларускага бізнесу з заходнім светам, гандаль з якім, нягледзячы на перашкоды, складаў у 1994 годзе 50 працэнтаў ад усяго замежнага гандлёвага абароту краіны. Гэты накірунак будзе прыярытэтным. Пры ўмове атрымання ільготных заходніх крэдытаў і інвестыцыяў (на што ёсць пэўныя гарантыі) Беларусь зможа скарыстацца хуткім шляхам пад'ёму і развіцця эканомікі. Будуць уключаныя ўсе сістэмы ўзаемаабмену і супрацоўніцтва з Захадам на ўсіх узроўнях і накірунках.

Заходні вектар узаемадзеяння для Беларусі надзейны і перспектыўны, бо мае пад сабой грунт развітай эканомікі, тэхналогіяў і стабільных дачыненняў, высокага ўзроўню культуры і вольнага капіталу. Тут, як я ўжо адзначыў, адсутнічае палітычная небяспека для суверэнітэту Беларусі і крымінальная небяспека для грамадства.

Нічога падобнага Беларусь не бачыць на Усходзе. Рынак, як вядома, там, дзе плацяць. Расія не плацежаздольная, а пагроза незалежнасці Беларусі ад крамлёўскай палітыкі і грамадству ад рускай крымінальшчыны дасягае ўзроўню нацыянальнага спустошання.

Асноўную норму газу Беларусь будзе мець за кошт яго транзіту праз нашу тэрыторыю згодна міжнародных узроўняў аплаты. (Ёсць таксама іншыя дапаможныя і самастойныя варыянты.) Пастаўка нафты не з'яўляецца (і не з'яўлялася) праблемай. Купіць нафту можна па ўсім свеце. Беларусь не будзе згортваць эканамічныя дачыненні з Расіяй, але яны будуць пастаўлены на міжнародную прававую і дагаворную аснову і грунтавацца на выгадзе, а не на палітыцы. Будуць пастаўленыя пытанні аб выплаце Беларусі Расіяй за Чарнобыль (каля 30 мільярдаў долараў), за ўтрыманне расійскага войска (якое будзе поўнасцю вывезенае з Беларусі), аб кампенсацыі за маёмасць за мяжой і г.д.

Пасля спынення інфляцыі і ў пачатку стабілізацыі эканомікі будуць уведзеныя стабільныя беларускія талеры (замест часовых рублёў, якія ўжываюцца цяпер).

Беларусь усімі сіламі будзе імкнуцца ўступіць у НАТО і адразу паставіць гэтае пытанне на парадак дня.

Дом

Нашае нацыянальнае жыццё — гэта беларуская дзяржава. Мы адбудоўваем наш разбураны дом. Мы будзем у ім жыць і збудуем яго навечна, каб жылі ў ім нашы дзеці і ўнукі, будучыя беларусы. Наша дзяржава павінна быць незалежнай, моцнай і заможнай. Дзеля гэтага найперш мы павінны шанаваць у ёй нашу беларускую мову, берагчы рэлігію, традыцыі, гісторыю і культуру. Мы павінны стварыць у ёй дэмакратычны лад, гэта значыць такі спосаб дзяржаўнага ладу, які мае выбарную ўладу, падзел заканадаўчай і выканаўчай уладаў, незалежны суд, свабодны друк, мясцовае самакіраванне і гарантыі правоў асобы.

Няма нічога немагчымага перад свядомай народнай воляй. Гэта даказалі нават маленькія эстонцы і чэчэнцы, калі кожны па-свойму перамаглі Расію. Гэта даказалі і мы, беларусы, у пачатку 90-х гг., калі за кароткі час, вельмі малымі сіламі тыя, хто горача верылі ў Бацькаўшчыну і перамогу, вярнулі наш сцяг, нашу Пагоню, нашу мову і школы, нашу незалежнасць. Мы вернем усё гэта ізноў — супольна, разам і назаўсёды.

(Заканчэнне. Пачатак у № 23, 24)

Нарушение прав человека в Беларуси вызывает критическую реакцию американских законодателей

Слушания в Конгрессе США

6 марта 1998 года Палата Представителей Конгресса США рассмотрела резолюцию 237, которая выражет озабоченность проблемой соблюдения прав человека в Беларуси. Резолюция призывает правительство Беларуси выполнять международные обязательства, следовать принципам, изложенным в собственной Конституции, поощрять сотрудничество с миссией ОБСЕ в Минске, призывает президента Клинтона рассмотреть вопрос о соблюдении прав человека при продлении действия статуса наибольшего благоприятствования в торговле для Беларуси.

Представляя резолюцию, конгрессмен Кристофер Смит (сопредседатель Республиканской партии) сказал: «В этом веке народ Беларуси испытал ужасы как нацистского, так и советского тоталитаризма. Сегодня права и свободы граждан нарушаются самими властями Беларуси. Как государство — член ОБСЕ Беларусь, взяла на себя обязательства выполнять положения окончательного Хельсинкского Акта и последующие соглашения ОБСЕ. Несмотря на это, после избрания в 1994 г. президентом Александра Лукашенко основные права и свободы человека стали постоянно нарушаться, что является явным нарушением добровольно взятых Беларусью под эгидой ОБСЕ обязательств.

В стремлении расширить свои полномочия Лукашенко проигнорировал конституционно установленный принцип разделения властей. Практически вся власть сконцентрирована в руках Лукашенко, который управляет страной при помощи декретов. После референдума 1996 года Лукашенко распустил Верховный Совет (парламент) и создал новый законодательный орган, который в значительной степени ему подчиняется. Резолюция, которую я сегодня предлагаю, призывает президента Лукашенко восстановить права Верховного Совета, который был избран на законной основе в результате демократических выборов в 1995 году и является единственным легитимным законодательным органом в Беларуси. Аналогично президент Лукашенко нарушил полномочия судебной власти. Первоначально избранный независимый Конституционный суд находится под полным контролем президента. Независимость судебной власти гарантировать больше нельзя.

Свобода слова, собрания и ассоциации серьезно ограничены. Государство контролирует практически все средства массовой информации. Несколько действительно независимых газет и радиостанций подверглось репрессиям или было закрыто. Журналисты, критически относящиеся к режиму, были лишены аккредитации, некоторые были арестованы и заключены в тюрьму. Лидеры оппозиции и другие граждане, которые критикуют президента или правительство, подвергаются запугиванию, избиваются или задерживаются. Результатом демонстраций нескольких последних лет явилось кратковременное задержание и наложение штрафов, а также случаи жестокого отношения полиции к демонстрантам и даже к прохожим.

После года трудных переговоров и нескольких неудачных попыток Беларусь и ОБСЕ согласились на открытие миссии ОБСЕ в Минске, которая призвана оказывать содействие развитию демократических институтов и выполнению обязательств перед ОБСЕ. Данная миссия сейчас начинает работу в столице Беларуси Минске и может сыграть действительно конструктивную роль в улучшении ситуации с правами человека в Беларуси. Позвольте мне заверить вас, что я буду внимательно следить за желанием белорусского правительства сотрудничать с миссией ОБСЕ», — завершил свое выступление Смит.

Ниже следует текст резолюции.

Вашингтон:

Выражая озабоченность серьезными ограничениями прав человека и гражданских свобод в Беларуси, включая невыполнение обязательств перед ОБСЕ, призывая президента (Клинтона — **Ред.**) принять во внимание данные факты при определении статуса наибольшего благоприятствования в торговле для Беларуси, принимая во внимание,

— что Беларусь, страна с населением 10 млн., является членом Организации за безопасность и сотрудничество в Европе;

— что положение с правами человека постоянно ухудшается с момента прихода к власти президента Лукашенко в 1994 г., который повернул в обратном направлении процесс демократизации и гарантий прав человека в постсоветский период;

— что президент Лукашенко постоянно расширял полномочия исполнительной власти и нарушил принцип противовесов своей власти со стороны законодательной и судебной властей;

— что референдум 1996 года, который использовал президент для наделения себя огромными полномочиями над парламентом и судебной властью, был проведен с нарушениями Конституции 1994 года и не может считаться легитимным;

— что белорусский Верховный Совет, избранный в 1995 году по демократической Конституции 1994 года, остается единственным легитимным парламентом Беларуси;

— что после проведения в ноябре 1996 года референдума президент Лукашенко распустил Верховный Совет, сформировал палату представителей, которая ему подчиняется, и использовал ее для ратификации собственных указов;

— что Парламентская Ассамблея ОБСЕ признает Верховный Совет как легитимный парламент Беларуси;

— что принцип разделения властей, установленный в Конституции 1994 года и соответствующий принципам развитых

Беларусь — Россия

Союз, которого не может быть

Дмитрий ФУРМАН,
обозреватель «Общей газеты» (Москва)

Важнейшим аргументом сторонников объединения России и Беларуси является пример успешных интеграционных процессов в других частях мира, прежде всего в Европе.

В самом деле, чем мы хуже, почему не можем создать если не сразу федерацию или конфедерацию, то хотя бы свой вариант ЕС, с реально действующими и постепенно расширяющими свою власть наднациональными органами?

Самое главное препятствие на пути объединения России и Беларуси и одновременно самое главное различие нашего и европейского процессов — в природе наших политических режимов. И белорусский, установившийся в результате переворота 1996 г., и российский, возникший в результате переворота 1993 г., — режимы «личной власти» президентов, хотя и с некоторыми (в основном — «фасадными») элементами демократии (и с очень разными идеологическими оформлениями). Конституции созданы президентами «под себя», оба боролись за максимальную власть, достигли ее и отдавать не намерены. Более того, в отличие от глав западных государств, осознающих, что их власть — не пожизненна, наши знают, что они не только могут не уходить, но и в некотором роде не могут уйти. Поэтому как бы президенты ни стремились к объединению (может быть, даже и искренне), они даже мысли не допускают, что оно может означать для них утрату власти. Но двух правителей в одной стране, как известно, быть не может.

В Европе объединяются народы, организованные в правовые государства. И именно поэтому процесс труден, каждый шаг просчитывается, но он — идет. У нас же объединяются руководители. Поэтому могут быть самые разные шумовые эффекты, только самого объединения быть не может.

Я думаю, что российско-белорусский союз следует сравнивать не столько с европейской интеграцией, сколько с многочисленными и безуспешными попытками интеграции арабских стран. Спрашивается, чего не достает арабам для интеграции? Язык — общий, информационное пространство — единое, рынок — открыт, вера — одна, враг (еще недавно он воспринимался вполне серьезно) — тоже общий: Израиль. Более того, есть идеология «единой арабской нации». Тут они даже на шаг впереди нас: наша идеология «восточнославянской общности» подразумевает, что нации все-таки — разные. И «интеграторов» в арабском мире хватало. В свое время молодые и энергичные Насер и Каддафи готовы были объединиться с кем угодно, чтобы «реинтегрировать геополитическое пространство арабского халифата» и самим стать чем-то вроде халифов. Создавались всякие Объединенные арабские республики и Объединенные арабские государства. Но кончалось все пшиком и даже войнами. И понятно почему — народ может ужиться с народом, но диктатор с диктатором — никогда.

Допустим, однако, что лет этак через двадцать сегодняшнее препятствие будет устранено, политические системы России и Беларуси уподобятся западным. Значит ли это, что путь к интеграции будет открыт? Думаю, что нет, ибо останется еще одно, на мой взгляд, непреодолимое препятствие, не осознанное еще нашим массовым (и тем более — «элитарным») сознанием.

Объединение ЕС — это объединение стран относительно равновеликих, в пространстве между которыми находят себе место и страны маленькие. Кроме того, в процессе европейской интеграции постепенный переход власти к надгосударственным органам сопровождается (собственно это — другая сторона того же процесса) усилением самостоятельности входящих в эти государства регионов. В Испании усиливаются каталонская и баскская автономии, в Британии появились шотландская и уэльская, растет самостоятельность германских земель. В этой ситуации даже Люксембург может не бояться поглощения — если он и «поглащается», то не какой-то другой страной, а действительно единой Европой.

А теперь представим себе интеграцию только Люксембурга и Германии. Логически есть две возможности — или это будет действительно равноправное объединение (что будет означать, что Люксембург, внося в «общий котел», дай Бог, одну десятую, мог бы распоряжаться половиной — ситуация просто немыслимая), или же это будет просто поглащение Люксембурга Германией.

Как бы наши народы ни приветствовали интеграцию, белорусы, при всей слабости их национального самосознания, отнюдь не захотят ликвидации Беларуси, а русские не захотят такого равноправия, которое реально означало бы, что соседи живут за счет их сырьевых ресурсов.

ПРАЖЭКТЫ

Лукашэнка запрашае сірыйскія танкі

Падчас свайго візіту ў Іран і Сірыю Лукашэнка прапанаваў кіраўнікам гэтых краінаў супрацоўніцтва ў ваеннай галіне.

Лукашэнка прапанаваў лідэрам арабскіх краінаў рамонт пабудаваных яшчэ ў Савецкім Саюзе самалётаў і танкаў на заводах Беларусі. Акрамя таго, Лукашэнка абавязаўся правесці ў Беларусі стажыроўку тэхнічнага персаналу ўзброеных сілаў Сірыі і Ірана. Агенцтву *Reuters* ананімны прадстаўнік беларускіх сілавых структураў паведаміў, што прэзідэнт планаваў таксама прадаць арабам зброю, выробленую ў Расіі, у тым ліку запчасткі да танкаў.

Выступаючы ў гандлёва-прамысловай палаце Дамаска, А.Лукашэнка нагадаў, што на абаронных прадпрыемствах рэспублікі выпускаецца *«оптыка, электроніка і матэматычнае забеспячэнне»* для ўзбраення, што ў свой час знаходзілася ў арсенале Савецкай Арміі, а гэтая зброя *«цяпер шырока выкарыстоўваецца ў Сірыі»*.

У Дамаску падпісаныя пагадненні аб ваенна-тэхнічным супрацоўніцтве, гандлёвым, эканамічным і тэхнічным супрацоўніцтве, аб узаемнай абароне інвестыцыяў, аб пазбяганні падвойнага падаткаабкладання.

А.Лукашэнка прыслухоўваецца, што яму гаворыць прэм'ер-міністр Сірыі Махмуд Зубі.

Падчас спаткання з сірыйскімі бізнесменамі Лукашэнка заявіў, што можа экспартаваць у Сірыю трактары, тэлевізары, камп'ютэры і абсталяванне для распрацоўкі нафты. Пры гэтым Лукашэнка папрасіў сірыйцаў абмяняць усё гэта на сірыйскія тавары па бартэры. Беларускі прэзідэнт патлумачыў неабходнасць бартэру тым, што *«Беларусь мае вельмі малыя запасы цвёрдай валюты»*.

Падчас свайго візіту ў Сірыю беларускі прэзідэнт настойліва заклікаў сірыйскіх бізнесменаў інвеставаць у беларускую гаспадарку, абяцаў прыняць для гэтага адпаведныя законы.

Янка ЧУРЫЛОВІЧ

Швейцарыя будзе гаварыць па-англійску?

Сёння ў Швейцарыі чатыры дзяржаўныя мовы — нямецкая, французская, італьянская і рэтараманская. Аднак і гэтага, відаць, мала: апошнім часам усё больш швейцарцаў выступаюць за пятую дзяржаўную мову — англійскую.

Кантон Цюрых ужо афіцыйна запрапанаваў ураду Швейцарскай Канфедэрацыі ўвесці ва ўсіх пачатковых школах краіны абавязковае вывучэнне англійскай мовы. Але пакуль што гэтая ідэя не вельмі падабаецца ўладам. Дагэтуль у мясцовых школах дзеці вучылі дзве дзяржаўныя мовы з чатырох: адну — родную, другую — па выбары бацькоў альбо адміністрацыі школы. Калі кантон Цюрых вырашыць увесці ва ўсіх сваіх пачатковых школах вывучэнне англійскай мовы, то, на думку швейцарскага ўрада, гэта паглыбіць супярэчнасці паміж французскай і нямецкай часткамі Швейцарыі.

Апошнім часам нямецкамоўны Цюрых стаў найбуйнейшым фінансавым і бізнесовым цэнтрам краіны, і гэта ўсё больш крыўдзіць французскамоўных жыхароў Швейцарыі. Але згодна з апытаннем, праведзеным тыднёвікам *Facts*, і нямецкамоўныя, і французскамоўныя жыхары Швейцарыі выступаюць за вывучэнне англійскай мовы як другой абавязковай, аддаючы ёй перавагу перад мовай сваіх суседзяў: «немцам» не падабаецца французская мова, а «французам» — нямецкая. Цікава, што тыя швейцарцы, якія гавораць па-італьянску і рэтараманску (праўда, іх усяго каля 1,5% насельніцтва), у дыскусію пакуль не ўмешваюцца. У школах гэтых кантонаў вывучаюць пераважна французскую мову.

Падрыхтаваў
Расціслаў ПЕРМЯКОЎ

резолюция Конгресса США

стран мира практически не существует в Беларуси, а президент Лукашенко управляет при помощи декретов;

— что Конституционный суд находится под полным контролем президента, и независимость судебной власти не гарантируется;

— что белорусское правительство продолжает нарушать обязательства по правам человека, установленные ОБСЕ, особенно свободу выражения, собрания и ассоциации, а также свободу СМИ;

— что свобода слова и СМИ серьезно ограничены, включая подчинение некоторых средств массовой информации администрации президента, аресты репортеров, закрытие газет и независимых радиостанций;

— что в ноябре 1997 года белорусскоязычная газета СВАБОДА, самая крупная независимая газета, была закрыта правительством;

— что правительство Лукашенко предпринимает действия для искажения критики оппонентов режима; граждане, которые критикуют президента и правительство, подвергаются гонениям, устрашению или арестам;

— что негосударственные организации в Беларуси подвергаются гонениям через налоговые аудиторские проверки и резкое повышение арендных платежей;

— что Белорусский фонд Сороса, который с 1993 г. оказал поддержку образовательным, гуманитарным, культурным СМИ проектам на сумму около 13 млн. долларов США, был принужден к закрытию офиса в Минске в сентябре 1997 г. в результате кампании белорусского правительства, направленной против данного фонда;

— что ограничения свободы собраний значительно усилились в Беларуси в 1996 и начале 1997 года;

— что полиция, не имея полномочий, разгоняет оппозиционные демонстрации и часто прибегает к насилию, арестам протестующих и прохожих;

— что правительство Беларуси согласилось 18 сентября 1997 года на открытие миссии ОБСЕ в Беларуси, задачей которой является оказание содействия белорусским властям в поддержке демократических институтов и выполнении обязательств перед ОБСЕ, а также мониторинг данного процесса;

— что 18 декабря 1997 года правительство Беларуси подписало Меморандум о взаимопонимании с ОБСЕ, согласно которому работа миссии ОБСЕ в Беларуси стала возможной;

— что миссия ОБСЕ может внести ценный вклад в работу правительства Беларуси по улучшению положения с правами человека, сокращая тем самым изоляцию от мирового сообщества;

— что Беларусь имеет статус наибольшего благоприятствования в торговле согласно поправке Джексона-Вэника к торговому Акту от 1974 г.

Палата представителей (с последующим принятием Сената) рассмотрела данную резолюцию. Сенат —

1) выражает озабоченность по поводу серьезных ограничений прав человека и гражданских свобод в Беларуси;

2) призывает правительство Беларуси следовать принципам, изложенным в Конституции 1994 года, на практике и в своих намерениях;

3) призывает правительство Беларуси выполнять взятые на себя обязательства по Хельсинкскому окончательному Акту и последующих соглашениях ОБСЕ и других международных обязательств;

4) призывает президента Беларуси Александра Лукашенко восстановить полномочия Верховного Совета;

5) призывает президента Соединенных Штатов, Госсекретаря, посольство США в Минске, миссию США при ООН и миссию США при ОБСЕ использовать любую возможность, личную и общественную, для того, чтобы направить действия правительства Беларуси на уважение прав человека, включая нормы и принципы ОБСЕ;

6) поддерживает развитие независимых неправительственных организаций в Беларуси, которые способствуют развитию демократии и действуют исходя из уважения основных прав и свобод человека;

7) приветствует работу миссии ОБСЕ по поддержке развития демократических институтов в Беларуси и призывает правительство Беларуси к сотрудничеству с миссией;

а также

8) призывает президента (Клинтона. — **Ред.**) принять во внимание нарушения прав человека в Беларуси при определении наиболее благоприятного статуса в торговле для Беларуси, и, если не будет достигнуто достаточное улучшение ситуации, то мы призываем президента не возобновлять действие недискриминационного статуса на продукцию из Республики Беларусь.

6 марта 1998 года

Ці ездзілі беларусы на паклон у Арду?

Уладзімір АРЛОЎ

Адзін мой вясковы сваяк выпісвае, апрача раёнкі, пару незалежных газетаў і пакутліва шукае адказу на пытанне, чаму мы апынуліся там, дзе цяпер знаходзімся. (Сітуацыю ён характарызуе, перапрашаю, як глыбокую с...)

Да апошняй нашай гутаркі на палітычныя тэмы сваяк падрыхтаваў даволі нечаканую версію. Маўляў, народ у нас такі цярплівы, бо дагэтуль адчувае наступствы 250-гадовага татара-мангольскага прыгнёту. На пярэчанне, што гэтага самага прыгнёту на беларускіх землях ніколі не было, мой апанент недаверліва хмыкнуў і выставіў свае аргументы: а Кулікоўская бітва? А Дзмітрый Данской? Я гатовы быў кінуцца ў спрэчку, але ўзгадаў, што нешта падобнае чуў нават з вуснаў дэпутатаў Вярхоўнага Савета Беларусі (гэта тады, калі ў нас існаваў не толькі легітымны парламент, але і тэлетрансляцыі з яго паседжанняў).

Добра памятаю, як народны абраннік з генеральскім званнем, падводзячы пад інтэграцыю з усходнім суседам «гістарычную базу», ад усяго свайго вялікага сэрца і ледзьве не са скупой мужчынскай слязою дзякаваў старэйшаму брату за вызваленне Беларусі ад татара-мангольскіх захопнікаў. Але, зрэшты, чаго чакаць ад генерала. І я зусім не ўпэўнены, што гэтаксама не думалі нават мае былыя аднакурснікі з гістарычнага факультэта БДУ імя Леніна. Бо мінулае Беларусі — сапраўднае, рэальнае, а не суцэльныя міфы — мы ведалі, бадай, горш за гісторыю Японіі або Кітая.

Карацей, давялося сесці са сваяком за стол і, паклікаўшы да чаркі і скваркі музу гісторыі Кліо, расказаць усё па парадку — пачынаючы з таго, што Беларусь засталася ад шляху хана Батыя ўбаку. Чаму так адбылося, гісторыкам, скажу шчыра, дагэтуль невядома. Але для гістарычнага лёсу беларусаў гэтая акалічнасць мела значэнне велізарнае.

Не гойсалі па беларускіх гарадах і вёсках ад Смаленска да Беластока, збіраючы даніну, ханскія баскакі. Не аддавалі нашы князі, у адрозненне ад рускіх, сваіх сыноў з малых гадоў татарам у закладнікі і не атрымлівалі ярлыкоў на княжанне з Залатой Арды.

І не толькі самі былі незалежныя, але і прыходзілі на дапамогу суседзям. Войска Вялікага Княства Літоўскага на чале з Альгердам у 1362 годзе разбіла татараў каля ракі Сінія Воды, прытокі Паўднёвага Буга. У адной бітве былі знішчаны злучаныя сілы трох ордаў — Крымскай, Перакопскай і Ямбалуцкай, у выніку чаго ад прыгнёту вызвалілася Украіна.

Ужо потым адбылася Кулікоўская бітва, у якой полацкі князь Андрэй Альгердавіч, прывёўшы з сабою каля дзвюх тысячаў ратнікаў, узначаліў правы фланг маскоўскіх войскаў. Апынуўся ж ён у Маскові пасля няспраўджаных спадзяванняў заняць вялікакняскі пасад у Вільні. Уладаром Вялікага Княства стаў іншы Альгердаў сын — Ягайла, якога палітычныя варункі штурхалі да хаўрусу з Залатой Ардой.

Хан Мамай атрымаў з Вільні абяцанне падтрымаць татараў збройнай сілай. Але беларускае войска Ягайлы спынілася за дваццаць вёрстаў ад Кулікова поля і на бітву не пайшло. Гісторыя не ведае ўмоўнага ладу, таму няма сэнсу загадваць, як склаўся б лёс Беларусі, каб Ягайла ўдарыў у спіну маскавітам. Зрабіць гэтага ён проста не мог, бо ваяры-беларусы не захацелі ісці супраць адзінаверцаў — хрысціянаў, памятаючы, як білі басурманаў-ардынцаў на Сініх Водах.

Як вядома, Масква канчаткова скінула ханскую ўладу толькі праз стагоддзе пасля перамогі Дзмітрыя Данскога на Куліковым полі. Аднак вызваленне ад татарскага ярма, гэтай найвялікшай трагедыі рускага народа, было толькі знешнім. Замест забытых дэмакратычных вечавых традыцыяў Масковія ўзяла ў спадчыну дзяржаўную пабудову Арды і, па сутнасці, зрабілася яе адлюстраваннем. Тут і жорсткае адзінаўладдзе, і сляпая падначаленасць «холопов государевых», і чынгісханаўская ідэя ўлады над усім светам — «Два Рима пало, а Москва третий есть, а четвертому не быти». Свецкія і духоўныя ўлады не цярпелі ніякага іншадумства, душачы ўсякую свабодную і незалежную думку.

У татараў пазычылі арганізацыю войска, і тактыку выпальвання чужой зямлі, і вайну не ўменнем, а колькасцю, і нялюдскія расправы з насельніцтвам сумежных дзяржаваў. Феадальная Масква кіравалася такой логікай: калі гэтыя землі не захопім мы, дык захопяць яны і будуць пагражаць нам. Ужо напрыканцы XV стагоддзя суседзі заявілі аб прэтэнзіях на Беларусь і Украіну, недвухсэнсоўна называючы іх землі «искони русскими».

Канец XVIII стагоддзя стаўся часам, калі шматвяковыя мары маскоўскіх уладароў здзейсніліся і Беларусь пасля трох падзелаў Рэчы Паспалітай трапіла ў кіпцюры двухгаловай драпежнай птушкі. Вось тады нашыя продкі на ўсю поўніцу і пазнаёміліся з расійскай нацыянальнай ды рэлігійнай «талерантнасцю», што густа пахла Сібір'ю, і з рэкруцкімі наборамі, і з астатнімі «прелестями» жыцця ў імперыі, якую (калі хтосьці дагэтуль давярае выключна класікам марксізму-ленінізму) Маркс і Энгельс называлі жандарам Еўропы, а Ленін — турмой народаў.

Так што ў нечым, кажучы пра татара-мангольскі прыгнёт, мой дапытлівы сваяк рацыю ўсё ж меў. Але пра гэта мы з ім пагаворым ужо наступным разам.

Маскоўскі князь і татарскі хан. Сярэдневечная гравюра.

Даты і лёсы

13 сакавіка

1733. Нарадзіўся англійскі святар Джозеф Прыстлі, які ў 1774 г. адкрыў кісларод.

1871. Вільям Гершэль адкрыў планету Уран. У гэты ж дзень у 1930 г. амерыканец Клайд Томбаў адкрыў Плутон.

1881. Беларускі рэвалюцыянер-народавolец Ігнат Грынявіцкі кінуў бомбу і забіў расійскага імператара Аляксандра II. Сам Грынявіцкі загінуў ад смяротных ранаў.

1898. У Мінску адкрыўся першы з'езд РСДРП. Неўзабаве амаль усе дэлегаты былі арыштаваныя. Маніфест пра стварэнне партыі быў надрукаваны ў красавіку ў Бабруйску.

1938. Руская мова была ўведзеная як абавязковы прадмет вывучэння ва ўсіх савецкіх школах.

1943. Адбыўся другі з трох вядомых замахаў на жыццё Гітлера. Афіцэр Фабіян фон Шлабрэндорф прынёс бомбу ў самалёт, на якім фюрэр вяртаўся з інспекцыі па Усходнім фронце. Яна не ўзарвалася, але выбуховы механізм павінен быў спрацаваць прыкладна ў той час, калі Гітлер пралятаў над Мінскам.

1947. У СССР была ўведзеная забарона на шлюбы савецкіх грамадзянаў з іншаземцамі. Неўзабаве пасля смерці Сталіна гэты закон быў скасаваны.

14 сакавіка

1883. Памёр Карл Маркс. Ён моцна хварэў і ўжываў опіум, каб суцішыць боль. Біёграфы Маркса сцвярджаюць, што якраз тады ў яго і нарадзілася фраза: «Рэлігія — опіум для народа».

1923. У Мінску адкрыўся Дом-музей I з'езда РСДРП. Падчас вайны ён быў разбураны, але ў 1948 г. адноўлены, а ў 1954 — перасунуты бліжэй да Свіслачы.

1932. Застрэліўся 86-гадовы вынаходнік сухой фатаграфіі, заснавальнік фірмы «Кодак» Джордж Істмен. Увесь свой капітал (больш за 100 млн. долараў) ён ахвяраваў некалькім універсітэтам.

1982. У аднаго мужчыны ў нью-йоркскім шпіталі дактары выразалі з жывата адразу 67 кг тлушчу. Да гэтага пацыент важыў 362 кг.

15 сакавіка

Дзень Канстытуцыі

44 да н.э. У рымскім сенаце быў забіты Гай Юлій Цэзар.

1907. Упершыню ў гісторыі чалавецтва жанчыны былі абраныя дэпутатамі парламента. Адбылося гэта ў Фінляндыі.

1917. Цар Мікалай II адрокся ад трону. У той жа дзень у Мінску былі вызваленыя ўсе палітзняволеныя.

1933. Гітлер абвесціў заснаванне Трэцяга рэйху, гісторыя якога мела доўжыцца тысячу гадоў. Сцяг нацысцкай партыі ўраўноўваўся ў правах з германскім імперскім сцягам. Левыя газеты зачыняліся. Строга забаранялася кашэрная ежа (гэта значыць чыстая паводле канонаў іудзейскай рэлігіі).

1990. Міхаіл Гарбачоў быў абраны першым прэзідэнтам Савецкага Саюза. За яго галасавалі не ўсе савецкія выбаршчыкі, а ўдзельнікі III з'езда народных дэпутатаў СССР.

16 сакавіка

1888. Упершыню афіцыйна зарэгістраваная купля аўтамабіля: парыжанін Эміль Ражэ набыў машыну з бензінавым рухавіком, створаную на толькі што адкрытым заводзе Карла Бенца.

1968. Амерыканскія салдаты зруйнавалі мірную в'етнамскую вёску Мэй Лэй з усімі жыхарамі, забіўшы 175 чалавек, у тым ліку дзяцей. Лейтэнант Келі, які кіраваў аперацыяй, пазней быў прыгавораны амерыканскім судом да пажыццёвага зняволення.

1973. Англійская каралева ўрачыста адкрыла новы Лондански мост. Стары быў прададзены амерыканскаму нафтаваму магнату за мільён фунтаў стэрлінгаў, па частках перавезены ў ЗША і зноў сабраны ў ягоным маёнтку.

Падрыхтаваў
Юрась БАРЫСЕВІЧ

АФІША

Самы дарагі – Агуцін

ГАСТРОЛІ

У Доме афіцэраў 15 сакавіка адбудзецца канцэрт вядомых расійскіх джазменаў Аляксея Казлова («Арсенал») і Вячаслава Горскага («Квадра»). Афішы абяцаюць «праграму новай музыкі», і не дзіўна — у старым добрым джазе заўсёды знойдзецца нешта новае. Пачатак а 18-й гадзіне, квіткі прадаюцца за 320 і 360 тысячаў рублёў.

Аляксандр Разенбаўм, калісьці сціплы ленінградскі доктар, а цяпер — эстрадная зорка і заслужаны артыст Расіі, прывязе на паказ мінчукам сваю праграму «Ад Марата да Арбата». Пра пецярбургскую вуліцу Марата Разенбаўм пяе вельмі даўно, а цяпер, відаць, будзе славіць і маскоўскі Арбат. Канцэрт адбудзецца ў зале «Мінск» 17 сакавіка а 19-й гадзіне, кошт квіткоў — ад 300 тысячаў да 1 мільёна 400 тысячаў рублёў.

19 сакавіка ў канцэртнай зале «Мінск» выступіць Леанід Агуцін. Каб пабачыць гэтую расійскую знакамітасць і праспяваць разам з ім жыццярадаснае «Оле, оле», трэба аддаць ад 800 тысячаў да двух мільёнаў рублёў. Пачатак праграмы а 19-й гадзіне.

У гэты ж дзень у Доме афіцэраў адбудзецца канцэрт С.Чыгракова і ягонага гурта «Чиж & К», пачатак а 19-й гадзіне, квіткі каштуюць 400—600 тысячаў рублёў.

КАНЦЭРТЫ

У Канцэртнай зале філармоніі 13 сакавіка будзе гучаць «Рэквіем» Антаніна Дворжака — у памяць пра дырыжора Юрыя Яфімава. Выканаўцы — Дзяржаўны акадэмічны сімфанічны аркестр Беларусі і Дзяржаўная акадэмічная харавая капэла імя Р.Шырмы. Дырыжор Г.Праваторaў, салісты — вядучыя спевакі Беларусі.

14 сакавіка Канцэртная зала прапануе паслухаць і паглядзець музычны спектакль «Вясёлыя фарбы» ў выкананні ансамбля «Класік-авангард» (а 15-й гадзіне), а таксама наведаць канцэрт з абанемента «Сусветная мастацкая культура», прысвечаны Іспаніі і Лацінскай Амерыцы (а 18-й). Тэмпераментную музыку гэтых спякотных краінаў будуць прадстаўляць ансамбль «Камерата», Мінскі брас-квінтэт А.Волкава, а таксама музыказнаўца А.Ойстрах і піяністка Т.Старчанка.

«Усёй сям'ёй на канцэрт» — праграма А.Парэцкага для пачынаючых аматараў класікі — пройдзе ў філармоніі 15 сакавіка а 16-й гадзіне. А ўвечары гэтага ж дня адбудзецца выступленне пецярбургскага арганіста Д.Зарэцкага.

17 сакавіка ў 19:00 і 18-га ў 16:00 у Канцэртнай зале будзе іграць Дзяржаўны акадэмічны сімфанічны аркестр Беларусі. 18 сакавіка ўвечары пройдзе канцэрт ансамбля харэаграфічных мініяцюраў «Бліскавіца».

18 сакавіка Малады Фронт ладзіць канцэрт-акцыю «Вольныя танцы-2» з удзелам «Новага неба», «Мясцовага часу» і інш. Месца — клуб «Рэзервацыя», час — 19:00, кошт — 70 тыс. рублёў.

Зала камернай музыкі запрашае 13 сакавіка паслухаць арган, выканаўца — К.Шараў. 14-га — «Вечары царкоўнай музыкі», саліст Дзяржаўнага камернага аркестра выканае творы Баха і італьянскіх кампазітараў. 16 сакавіка ў Зале камернай музыкі прагучаць творы розных кампазітараў для кантрабаса.

У Доме ветэранаў 13 сакавіка будуць спяваць фолк-гурт «Тройца» і заслужаны артыст Беларусі Валерый Дайнэка. Кошт квіткоў не такі каб «ветэранскі», але і не надта «бізнесменскі» — 200 тысячаў рублёў. Пачатак а 19-й гадзіне.

ТЭАТРЫ

У Рускім тэатры можна паглядзець 13 сакавіка «Амфітрыён», 14-га — «У прыцемках», 15-га раніцай — «Таямніцы чароўнага гарышча», увечары — «Раскіданае гняздо», 17-га на Вялікай сцэне пройдзе спектакль «Цяжкія людзі, або Жаніх з Ерусаліма», а на Малой сцэне — «Вячэра». 18 сакавіка на Вялікай сцэне — «Пестуны лёсу», а на Малой — вечарына габрэйскага анекдота, а 19-га ў Рускім тэатры пакажуць «Незвычайныя прыгоды салдата Чонкіна».

Тэатр імя Янкі Купалы запрашае 13 і 14 сакавіка на «Тутэйшыя», 16 і 18 пройдзе «Ідылія». На Малой сцэне 16-га — «Парфён і Аляксандра», а на 19-е прызначаная прэм'ера — «Лэдзі Кронкі і мышы» паводле вядомай п'есы амерыканца Д.Патрыка «Дарагая Памэла».

Дарэчы, гісторыю старой аптэмісткі Памэлы Кронкі, але ўжо на мове мюзікла, прапануюць і ў Тэатры музычнай камедыі — тут «Дарагая Памэла» пройдзе 18 сакавіка. Таксама ў гэтым тэатры плануюць паказаць класічную аперэту «Ноч у Венецыі» (13 сакавіка) і вечарыну балета («Шахеразада» Рымскага-Корсакава і «Іспанскі дывертысмент» паводле іспанскага фальклору, 14 сакавіка).

У Тэатры оперы і балета вас чакае 13 сакавіка «Спартак», 14-га — «Князь Ігар», 19-га — «Рыгалета». Тэатр «Вольная сцэна» прапануе 13 і 18 сакавіка «Развітанне з радзімай», 14-га — «Шампанскага!», 19-га — «Узлёт Артура Уі...» У Маладзёжным тэатры 13-га «Што такое каханне?», 15-га — «Яго сны», 17-га — «Малышка Эліс», 19-га — «Недзе далёка».

Тэатр-студыя кінаакцёра 13-га пакажа «Выкраданне Алены», 14 і 15 — «Мы ідзём глядзець «Чапаева», 17 і 18 — «Фантазіі па Гогалю». Малы тэатр пад дахам Тэатра юнага гледача 18 сакавіка пакажа «Камедыю». У Маладзёжным тэатры эстрады 13 сакавіка прапануюць паглядзець шоу «Брадвэй на Маскоўскай», 15-га — дзіцячы мюзікл «Казачны круіз», а 19-га пройдзе гумарыстычная праграма «Знесеныя смехам».

ЖЫВАПІС

У Нацыянальным мастацкім музеі адчынілася юбілейная выстава Народнага мастака Беларусі Уладзіміра Стэльмашонка. Паміж іншым, заўважнае месца тут, апроч вобразаў, якія мастак стварыў у апошнія гады, займае лагатып спонсара — фірмы «Крыніца».

ВЯСЁЛЫЯ І ЗНАХОДЛІВЫЯ

Беларускія каманды КВЗ вядуць упартую барацьбу за званне чэмпіёна краіны. Паназіраць за сустрэчамі 1/8 фіналу можна ў Палацы культуры МАЗа. Загадзя вядома, што 13 сакавіка ўсе жарты будуць аб моры і марахах. Сустракаюцца тры каманды: з Беларускага дзяржаўнага універсітэта, Гомельскага палаца піянераў і школьнікаў ды Акадэміі МУС (таксама Мінск). 14 сакавіка — на «цыганскую» тэму — будуць выступаць студэнцкія каманды з вузаў Мінска, Магілёва, Віцебска і Горак. Абедзве сустрэчы пачнуцца а 16-й гадзіне, кошт квіткоў — 60 і 80 тысячаў рублёў.

Ганна ШЫМЕЛЕВІЧ

ПАНЯДЗЕЛАК

16 САКАВІКА

БТ

07.00 Доброе утро, Беларусь! **08.00** Резонанс. **08.50** Телебарометр. **09.05** «Сегодня с вами...» **09.40** «О весна, без конца и без краю...» **09.50** Сельчане. **10.15** Здоровье. **10.45, 18.20** «Фрэнк Стабс». Х/ф. 1-я с. **11.35** Бездельник. **12.05** Теленавигатор. **12.25** «А музыка звучит...» **13.00, 15.00, 18.00, 00.15** Новости. **13.15** «Мальва». Х/ф. **14.35** Параграф. **15.15** Видеокурс французского языка. **15.45** ТВ – школе. Изобразительное искусство. 6-й класс. **16.15** «О весна, без конца и без краю...» **16.30** Регион. **17.00** Концертный сезон. **17.30** Гости в дом. **19.15** Белорусский хит-парад. **19.25** «Сегодня с вами...» **20.00** «Морской бой». **20.40** Колыбельная. **21.00** Панорама. **21.55** «Смеяться – не грех». **22.15** «Люди на болоте». Х/ф. 1-я с. **23.35** «О весна, без конца и без краю...» **23.45** Третий тайм.

ОРТ

17.00, 22.35 Новости. **17.20** «Роковое наследство». **18.05** Погода. **18.10** Час пик. **18.40, 20.40** «Зал ожидания». Х/ф. 1-я и 2-я с. **19.45** «Спокойной ночи, малыши!». **20.00** Время. **21.50** «Мы». **22.45** «Черная роза – эмблема печали, красная роза – эмблема любви». Х/ф. **01.15** Программа передач.

РОССИЯ

13.00, 16.00, 19.00, 22.30 Вести. **13.35** «Женщина». Х/ф. **14.30** «Маленький бродяга». **15.05** «Космодром». **16.35** Прогноз погоды. **16.40** Кроссворд. **17.15** «Возвращение в Мейкон». Х/ф. **19.30** Подробности. **19.45** «Санта-Барбара». **20.45** «СВ-шоу». **21.20** «Петербургские тайны». **22.55** Дежурная часть. **23.10** Автошоу. **23.35** Прогноз погоды. **23.40** Товары – почтой.

КУЛЬТУРА

07.00 Программа передач. **07.05, 13.00, 19.30, 23.00** Новости культуры. **07.20** Спектакль «Детство. Отрочество. Юность». «Юность». **08.55** Камеи Петра Зальцмана. **09.00, 11.00, 15.00, 17.00** Новости. **09.05** «Музыка из Петербурга». **09.45** Пять вечеров. **10.00** Книжный кладезь. **10.15** «Парадоксы истории». **10.45** «Музыкальный экспромт». **11.05** «Не только о театре». **11.30** Программа передач. **11.35** «Город-источник Сергиев Посад». **12.00** Спектакль «Это случилось в Виши». **14.45** Вместе с Фафалей. **15.05** «Челленджерс». **15.30** «Путешествие во времени». **16.15** «Культура городов мира». **16.25** «Лукоморье». **16.45** Компьютер. **17.05** «2003». **17.15** Международное обозрение. **17.45** «Сокровища Петербурга». **18.00** «Бургундия». Д/ф. **18.55** «Театр одного художника». **19.15** Чудо-сказка. **19.50** «Пусть неудачник плачет». **20.45** После новостей... **21.05** «Дядюшкин сон». Х/ф. **22.30** «Музыкальная хроника». **23.20** Программа передач.

НТВ

05.00, 09.00 Сегодня утром. **08.05** «Крутой Уокер». **09.10** Вчера в итогах. **10.10** Итоги. Спорт. **10.40** «Итого». **11.00, 13.00, 15.00** Сегодня днем. **11.20** «Старый телевизор». **13.20** «Восточный глаз». Х/ф. **14.45** Мультфильм. **15.20** «Улица Сезам». **15.50** «Любовь и тайны Сансет Бич». **16.40** «Мафия». Д/ф. **17.10** Впрок. **17.20** Криминал. **17.35** Футбольный клуб. **18.00, 21.00** Сегодня вечером. **18.40** Герой дня. **19.00** «Сокровища Амазонки». Х/ф. **20.45** «Чарующая природа». Д/ф. **21.50** «Крутой Уокер». **22.40, 23.40** Чемпионат НХЛ. «Филадельфия Флайерс» – «Детройт Ред Уингз». **23.15** Сегодня в полночь.

НТВ+

<u>НАШЕ КИНО</u>

09.00 «Угрюм-река». 2-я с. **10.25** «Свадьба с приданым». **12.20** «Принцесса цирка». **14.45, 17.00** «Мелочи жизни». **15.40** Новости кино. **15.50** «Мы странно встретились». **17.55** Новости кино. **18.05** «Детство Горького». **19.40** «Угрюм-река». 3-я с. **20.45** «Фирма приключений». 2 серии. **22.35** Завтра в программе.

<u>МИР КИНО</u>

09.30 Сегодня в программе. **09.35** «Истории голливудских холмов». 3-я с. **10.55** «Сабрина». Д-13. **13.00** Новости кино. **13.10** «Короли Мамбо». Д-13. **14.50** «Девушка на танке». **16.30** «Семейство Блюз под прикрытием». Д-13. **18.00** «Сыскное агентство «Текс». 11-я с. **18.55** «Белая миля». **20.30** «И восходит солнце». **22.35** Новости кино. **22.45** «Очки в золотой оправе». Д-17.

<u>СПОРТИВНЫЙ КАНАЛ</u>

06.00 Итоги. Спорт. **06.30** Уроки. **06.45** Аэробика. **07.10** Шахматное обозрение. **07.40** Лыжный фристайл. **08.20** Футбол. Чемпионат Италии. **10.15** Аэробика. **10.40** Новости **10.55** Баскетбол. **12.55** Автогонки мировой серии PPG CART. **15.40** «Железный фактор». **16.25** Золотой фонд. **17.40** Футбол. Чемпионат Германии. **18.40** Спортивная гимнастика. Чемпионат России. **21.55** Футбол. Чемпионат Бразилии. **23.00** Футбол. Чемпионат Германии.

<u>МУЗЫКА</u>

07.00, 13.00, 19.00 Прогноз погоды. **07.05, 08.00, 10.00, 11.00, 13.05, 14.00, 16.00, 17.00, 19.05, 20.00, 22.00, 23.00** Русский час с «Виршами». **09.00, 18.00, 00.00** Музыка из-за бугра. **12.00** «Терем-хит-парад». **15.00** «Ваши письма». **21.00** Жизнь за бугром.

8-Й КАНАЛ

18.00 Программа Кеннета Копланда. **18.30** «Елки-палки». Х/ф. **19.45** Аэробика. **20.15** «Волчонок». **20.40** Автомобили и запчасти. **20.45** Музыка на телеканале. **21.45** «Палитры». **22.10** Видеотовары. **22.15** «Контрольный выстрел». Х/ф.

АЎТОРАК

17 САКАВІКА

БТ

07.00 Доброе утро, Беларусь! **08.00, 13.00, 15.00, 18.00, 23.50** Новости. **08.15** «Сегодня с вами...» **08.50** Музыкальный антракт. **09.05** ТВ – школе. Изобразительное искусство. 6-й класс. **09.35** «Все дело в шляпе». Х/ф. **10.05** Земляки. **10.55** «О весна, без конца и без краю...» **11.10, 18.20** «Фрэнк Стабс». Х/ф. **12.00** Бон тон. **12.25** Акколада. **13.15** «Папа». Спектакль-сказка. **14.05** Музыкальный салон с Э.Езерской. **14.35** «Макаенка, 9». **15.10** ТВ – школе. История Беларуси. 8-й класс. **15.40** Все про все. **16.05** Остров вдохновения. **16.20** «О весна, без конца и без краю...» **16.30** Уроки Н.Новожиловой. **17.00** «Ветерок качелей». Д/ф. **17.25** Многоголосие. **19.15** Белорусский хит-парад. **19.25** «Сегодня с вами...» **20.05** Музыка без границ. **20.40** Колыбельная. **21.00** Панорама. **21.55** «Смеяться – не грех». **22.15** «Люди на болоте». Х/ф. 2-я с. **23.30** Международные спортивные новости. **00.05** Белорусский КВН в Балтии.

ОРТ

17.00, 22.45 Новости. **17.20** «Роковое наследство». **18.00** Погода. **18.05** Час пик. **18.30** Угадай мелодию. **19.00, 20.05** Футбол. Кубок УЕФА. 1/4 финала. «Спартак» (Москва) – «Аякс» (Амстердам). **19.50** Время. **21.05** «Зал ожидания». Х/ф. 3-я с. **22.10** «Женские истории». **22.55** Программа передач.

РОССИЯ

16.00, 19.00, 22.30 Вести. **16.40** Любовь с первого взгляда. **17.15** «Прекрасная незнакомка». Х/ф. **19.30** Подробности. **19.45** «Санта-Барбара». **20.45** Довгань-шоу. **21.20** «Петербургские тайны». **22.55** Дежурная часть. **23.05** Горячая десятка. **00.00** Прогноз погоды. **00.05** Товары – почтой.

КУЛЬТУРА

07.00 Программа передач. **07.05, 13.00, 19.30, 23.00** Новости культуры. **07.20** «Дядюшкин сон». Х/ф. **08.45** Поклонникам Терпсихоры. **09.00, 11.00, 15.00, 17.00** Новости. **09.05** «Сокровища Петербурга». **09.20** «Бургундия». Д/ф. **10.15** Люди в моде. **10.30** «Вариации на тему классики». **11.05** Монастыри: Валаамский, Печерский, Оптинский. **11.30** Программа передач. **11.35** Поет Р.Скотто. **13.20** Грустная мелодия веселого спектакля. **14.00** «Парижский журнал» с писателем Б.Носиком. **14.30** Ноу хау. **14.45** «Культура городов мира». **15.05** «Челленджерс». **15.30** «Путешествие во времени». **16.15** Музыкальный экспромт. **16.25** «Лукоморье». **16.45** Компьютер. **17.05** «2003». **17.10** «Русская усадьба». **17.35** «Театральная провинция?» **18.00** «Нормандия». Д/ф. **18.55** «Кумиры». **19.20** Музыкальный экспромт. **19.50** Чудо-сказка. **20.05** «Завещание XX века». **20.45** После новостей... **21.05** «Белые ночи». Х/ф. **22.30** «Я создатель миров иных». **23.20** Программа передач.

НТВ

15.00 Сегодня днем. **15.20** «Улица Сезам». **15.50** «Любовь и тайны Сансет Бич». **16.40** «Мафия». Д/ф. **17.10** Впрок. **17.20** Криминал. **17.35** Футбольный клуб. **18.00, 21.00** Сегодня вечером. **18.40** Герой дня. **19.00** «Секс-коктейль». Х/ф. **21.50** «Крутой Уокер». **22.40** Сегоднячко. **23.15** Сегодня в полночь. **23.40** «Золотой граммофон». **23.50** Ток-шоу «Сумерки».

НТВ+

<u>НАШЕ КИНО</u>

09.00 «Угрюм-река». 3-я с. **10.10** «Детство Горького». **11.45** «Фирма приключений». 2 серии. **13.35** «Мелочи жизни». **14.30** Новости кино. **14.40** «Женщина и четверо ее мужчин». **16.05** «Автостоп». **17.00** «Морской волк». **18.30** Новости кино. **18.40** «Длинное, длинное дело». **20.05** «Угрюм-река». 4-я с. **21.20** «Хэлп ми» («Парень по вызову»). **22.45** Завтра в программе.

<u>МИР КИНО</u>

09.30 Сегодня в программе. **09.35** «Сыскное агентство «Текс». 11-я с. **10.30** «Белая миля». **12.05** Новости кино. **12.15** «И восходит солнце». **14.20** «Кукла капитана». **16.10** «Человек из железа». Д-13. **18.40** «Сыскное агентство «Текс». 12-я с. **19.35** «Месяц воскресений». **21.15** «Священный груз». Д-13. **22.50** Новости кино. **23.00** «Богомол». Д-13.

<u>СПОРТИВНЫЙ КАНАЛ</u>

06.00 Новости. **06.15** Уроки. **06.30** Аэробика. **06.55** «Железный фактор». **07.40** Футбол. Чемпионат Германии. **08.40** Футбол. Чемпионат Бразилии. **10.30** Баскетбольное обозрение НБА. **11.10** Новости. **11.25** Аэробика. **11.50** Большой ринг. **13.15** Power week - Неделя НХЛ. **14.00** Новости. **14.15** Уроки. **14.30** «Мир паруса». **14.55** Фестиваль боевых искусств. **16.55** «Рядом». Неспортивные новости. **17.15** Футбол. Чемпионат Испании. **17.45** Футбол. Чемпионат Англии. **18.40** Новости. **18.55** Плавание. Кубок мира. **21.00** Программа передач. **21.05** Спортивная гимнастика. Кубок России. **00.25** Футбол. Чемпионат Англии.

<u>МУЗЫКА</u>

07.00, 13.00, 19.00 Прогноз погоды. **07.05, 08.00, 10.00, 11.00, 13.05, 14.00, 16.00, 17.00, 19.05, 20.00, 22.00, 23.00** Русский час с «Виршами». **09.00** Жизнь за бугром. **12.00** «Русский час» с гостем в студии. **15.00, 18.00, 21.00, 00.00** Музыка из-за бугра.

8-Й КАНАЛ

18.00 Программа Кеннета Копланда. **18.30** «Исполнитель приговора». Х/ф. **19.45** Уроки французского. **20.15** «Волчонок». **20.40** Отдых и туризм. **20.45** «Камо грядеши?» **21.45** Музантракт. **22.00** «Пять вечеров». Х/ф.

СЕРАДА

18 САКАВІКА

БТ

07.00 Доброе утро, Беларусь! **08.00, 13.00, 15.00, 18.00, 00.20** Новости. **08.15** «Сегодня с вами...» **08.50** Музыкальный антракт. **09.05** ТВ – школе. История Беларуси. 8-й класс. **09.35** «Все мы родом из детства». **10.30** Авто-парк. **10.40, 18.20** «Фрэнк Стабс». **11.30** Видимо-невидимо. **12.30** «А музыка звучит...» **13.10** «Вызов». Х/ф. **14.35** Туробъектив. **15.10** Видеокурс французского языка. **15.40** «5 x 5». **16.05** Переход. **16.30** Пограничье. **17.00** Окружающая среда. **17.25** Судьба моя и надежда. **17.50** «Лингвист из Дубровно». Д/ф. **19.15** Белорусский хит-парад. **19.20** «Сегодня с вами...» **19.55** Королевская охота. **20.40** Колыбельная. **21.00** Панорама. **21.55** «Смеяться – не грех». **22.15** «Ворон». Х/ф. **23.55** Темная комната.

ОРТ

08.00, 11.00, 14.00, 17.00, 22.20 Новости. **08.15, 17.20** «Роковое наследство». **09.00** «Зал ожидания». 2-я и 3-я серии. **11.15** «Вместе». **14.20** «Розовая пантера». **14.45** «Классная компания». **15.15** Зов джунглей. **15.40** «Новые приключения Робин Гуда». **16.10** «...До шестнадцати и старше». **16.30** «Вокруг света». **18.00** Погода. **18.05** Час пик. **18.30** «Золотая лихорадка». **19.10** Человек и закон. **19.45** «Спокойной ночи, малыши!». **20.00** Время. **20.40** «Зал ожидания». 4-я с. **21.50** «Тайны забытых побед». **22.35** Программа передач.

РОССИЯ

06.30, 10.00, 16.00, 19.00, 22.30 Вести. **07.00** Дежурная часть. **07.15** Товары – почтой. **07.20** Медицинский вестник. **07.25** На заметку. **07.30** Деньги. **07.45** Графоман. **07.55** Православный календарь. **08.00** «Городок». **08.30** «СВ-шоу». **09.05, 19.45** «Санта-Барбара». **13.35** «Женщина». **14.30** «Маленький бродяга». **15.05** «Космодром». **15.50** Прогноз погоды. **16.35** На дорогах России. **16.55** Кроссворд. **17.25** «Игла». Х/ф. **19.30** Подробности. **20.50** Сам себе режиссер. **21.25** «Петербургские тайны». **22.55** Дежурная часть. **23.05** Живая коллекция. **00.00** Прогноз погоды. **00.05** Товары – почтой.

КУЛЬТУРА

15.00, 17.00 Новости. **15.05** «Челленджерс». **15.30** «Путешествие во времени». **16.30** «Лукоморье». **16.45** Компьютер. **17.05** «2003». **17.10** Академия спорта. **17.30** Апарт. «Отсветы». «Art». **18.00** Окно в природу. **18.30** «В этот день 40 лет назад». Играет Ван Клиберн. **19.00** Воспоминание о Лене Майоровой. **19.30, 23.00** Новости культуры. **19.50** Чудо-сказка. **20.05** «Завещание XX века». **20.45** После новостей... **21.05** «Овод». «Память». 1-я с. **22.20** «Культтовары». **23.20** Программа передач.

НТВ

05.00, 09.00 Сегодня утром. **08.05** «Чарующая природа». Д/ф. **08.30** Своя игра. **09.15** Полицейские будни. **09.30** Герой дня без галстука. **10.00** «Пойми меня». **10.30** Куклы. **10.40** «Среда». **11.00, 13.00, 15.00** Сегодня днем. **11.20** «Зеленый фургон». Х/ф. **12.40** «Чарующая природа». Д/ф. **13.20** «По краю пропасти». Х/ф. **15.20** «Улица Сезам». **15.50** «Любовь и тайны Сансет Бич». **16.40** «Мафия». Д/ф. **17.10** Впрок. **17.20** Криминал. **17.35** Футбольный клуб. **18.00, 21.00** Сегодня вечером. **18.40** Герой дня. **19.00** «Джонни-мнемоник». Х/ф. **21.35** Футбол. Лига чемпионов. «Динамо» (Киев) – «Ювентус» (Италия). **23.35** Сегоднячко. **23.55** Сегодня в полночь. **00.20** Дневник Лиги чемпионов.

НТВ+

<u>НАШЕ КИНО</u>

09.00 «Угрюм-река». 4-я с. **10.15** «Автостоп». **11.10** «Длинное, длинное дело». **12.35** «Женщина и четверо ее мужчин». **14.05** «Морской волк». 1-я с. **15.35** Новости кино. **15.45** «Новый Вавилон». **17.00** «Морской волк». 2-я с. **18.05** Новости кино. **18.15** «Успех». **19.45** «Колье Шарлотты». **20.55** «Дежа вю». **22.40** Завтра в программе.

<u>МИР КИНО</u>

09.30 Сегодня в программе. **09.35** «Сыскное агентство «Текс». 12-я с. **10.30** «Человек из железа». Д-13. **13.00** Новости кино. **13.10** «Кукла капитана». **15.00** «Месяц воскресений». **16.40** «Священный груз». Д-13. **18.20** «Сыскное агентство «Текс». 13-я с. **19.15** Новости кино. **19.25** «Песчаная галька». **22.20** Киновикторина «Угадай кино».

<u>СПОРТИВНЫЙ КАНАЛ</u>

06.00 Новости. **06.15** Уроки. **06.30** Аэробика. **06.55** Футбол. Чемпионат Испании. **07.25** Футбол. Чемпионат Англии. **08.20** «Рядом». Неспортивные новости. **08.40** Лыжный фристайл. **09.05** Золотой фонд. **10.35** Аэробика. **11.00** Новости. **11.15** Плавание. Кубок мира. **13.20** Журнал ФИФА. **13.50** Уроки. **14.05** Новости. **14.20** Спортивная гимнастика. **17.20** «Гольф». **17.50** Футбол. Чемпионат Италии. **18.40** Новости. **18.55** Плавание. **21.00** Программа передач. **21.05** Лыжный фристайл. **21.35** Футбол. Лига чемпионов. «Динамо» (Киев, Украина) - «Ювентус» (Турин, Италия). **23.35** Новости. **23.50** Футбол. Чемпионат Италии.

<u>МУЗЫКА</u>

07.00, 13.00, 19.00 Прогноз погоды. **07.05, 08.00, 10.00, 11.00, 13.05, 14.00, 16.00, 17.00, 19.05, 20.00, 22.00, 23.00** Русский час с «Виршами». **09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 00.00** Музыка из-за бугра. **21.00** Жизнь за бугром.

8-Й КАНАЛ

18.00 Программа Кеннета Копланда. **18.30** «Ищи ветра». Х/ф. **19.45** Аэробика. **20.15** «Волчонок». **20.45** «Камо грядеши?» **21.45** Телемагазин. **21.55** Недвижимость и строительные материалы. **22.00** «Бронежилет». Х/ф.

ЧАЦВЕР

19 САКАВІКА

БТ

13.00, 15.00, 18.00, 00.15 Новости. **13.15** «Золотая мина». 1-я с. **14.25** Многоголосие. **15.15** «Навстречу». **15.55** Педагогический экран. **16.25** Родное слово. **17.00** Четвертое измерение. **17.25** Концертный сезон. **17.50** «Великое предназначение». Видеофильм. **18.20** «Фрэнк Стабс». **19.15** Белорусский хит-парад. **19.20** «Сегодня с вами...» **20.00** Сделано в Беларуси. **20.15** Криминальная хроника. **20.40** Колыбельная. **21.00** Панорама. **21.55** «Смеяться – не грех». **22.15** «Синдбад». Х/ф. **23.45** Крок. **00.30** Акколада.

ОРТ

08.00, 11.00, 14.00, 17.00, 22.25 Новости. **08.15, 17.20** «Роковое наследство». **09.00** В мире животных. **09.45** Домашняя библиотека. **09.55** «Зал ожидания». 4-я с. **11.15** «Вместе». **14.20** «Невероятные приключения Джонни Квеста». **14.45** «Классная компания». **15.15** Лего-го! **15.40** «Новые приключения Робин Гуда». **16.10** «50 x 50». **16.35** «Вокруг света». **18.00** Футбол. Кубок кубков. 1/4 финала. «Локомотив» (Москва) – «АЕК» (Афины). Трансляция. **19.45** «Спокойной ночи, малыши!». **19.50** Погода. **20.00** Время. **20.40** «Зал ожидания». 5-я с. **21.50** «Тайны забытых побед». **22.35** Программа передач.

РОССИЯ

06.30, 10.00, 16.00, 19.00, 22.30 Вести. **07.00** Дежурная часть. **07.15** Товары – почтой. **07.20** Чай с моржами. **07.25** На заметку. **07.30** Деньги. **07.45** Графоман. **07.55** Православный календарь. **08.00** Вовремя. **08.30** Сам себе режиссер. **09.05, 19.45** «Санта-Барбара». **13.35** «Женщина». **14.30** «Маленький бродяга». **15.05** «Космодром». **15.50** Прогноз погоды. **16.40** Любовь с первого взгляда. **17.15** «Два Федора». Х/ф. **19.30** Подробности. **20.45** Маски-шоу. **21.35** Сиреневый туман **22.55** Дежурная часть. **23.10** Лучшие игры НБА. **23.50** Прогноз погоды. **23.55** Товары – почтой.

КУЛЬТУРА

07.00 Программа передач. **07.05, 13.00, 19.30, 23.00** Новости культуры. **07.20** «Овод». «Память». 1-я с. **08.25** Апарт. «Отсветы». «Art». **09.00, 11.00, 15.00, 17.00** Новости. **09.05** Поклонникам Терпсихоры. **09.20** «Нормандия». Д/ф. **10.15** «О тех, кого помним и любим». **11.05** Галерея. **11.30** V Международный фестиваль актерской песни имени А.Миронова. **12.45** «Культура городов мира». **13.20** К 100-летию Всеволода Аксенова. **13.30** «Мавзолей на набережной». Х.-публ./ф. **14.25** Мир авиации. **14.50** Музыкальный экспромт. **15.05** «Челленджерс». **15.30** «Путешествие во времени». **16.10** Певица Е.Смольянинова. **16.25** «Лукоморье». **16.45** Компьютер. **17.05** «2003». **17.10** Летучий Голландец. **18.00** Новое кино. **18.25** «Век Русского музея». Ф. 1-й. **19.15** Чудо-сказка. **19.50** Музыкальный экспромт. **20.05** «Завещание XX века». **20.45** После новостей... **21.05** «Овод». «Джемма». 2-я с. **22.10** Избранное-2000. **23.20** Программа передач.

НТВ

05.00, 09.00 Сегодня утром. **08.05** «Крутой Уокер». **09.15** «Криминальная Россия. Современные хроники». Ф.5-й. **09.45** Век футбола. **10.15** Синемания: все о кино. **11.00, 13.00, 15.00** Сегодня днем. **11.20** «Старый телевизор». **13.20** «Принц Претории». Х/ф. **15.20** «Улица Сезам». **15.50** «Любовь и тайны Сансет Бич». **16.40** «Мафия». Д/ф. **17.10** Впрок. **17.20** Криминал. **17.35** Хоккейный клуб. **18.00, 21.00** Сегодня вечером. **18.40** Герой дня. **19.00** «Очевидец». Х/ф. **21.50** «Крутой Уокер». **22.40** Сегоднячко. **23.15** Сегодня в полночь. **23.40** Спортивные танцы. **00:40** Баскетбол.

НТВ+

<u>НАШЕ КИНО</u>

09.00 «Колье Шарлотты». **10.15** «Новый Вавилон». **11.30** «Успех». **13.00** «Дежа вю». **14.45** «Морской волк». 2-я с. **15.50** «Праздник Нептуна». **16.35** Новости кино. **16.45** «День обаятельного человека». **17.00** «Морской волк». 3-я с. **18.00** Новости кино. **18.10** «Невероятные приключения итальянцев в России». **19.50** «Колье Шарлотты». 2-я с. **20.55** «Три истории». **22.45** Завтра в программе.

<u>МИР КИНО</u>

09.30 Сегодня в программе. **09.35** «Сыскное агентство «Текс». 13-я с. **10.30** «Щелчок». Д-13. **12.30** Новости кино. **12.40** Фильм-загадка. **14.25** «Песчаная галька». **17.20** «Мазила». **18.55** «Зов предков». **20.40** «Главная мишень». **22.15** «Щелчок». Д-13.

<u>СПОРТИВНЫЙ КАНАЛ</u>

06.00 Новости. **06.15** Уроки. **06.30** Аэробика. **06.55** Футбол. Чемпионат Италии. **07.45** «Гольф». **08.15** Футбол. Лига чемпионов. «Динамо» (Киев, Украина) - «Ювентус» (Турин, Италия). **10.15** Лыжный фристайл. **10.40** Аэробика. **11.05** Новости. **11.25** Спортивная гимнастика. **14.30** Новости. **14.45** Уроки. **15.00** «Мир скорости». **15.30** «Горные лыжи». **16.00** «Теннис АТР». **16.30** Футбол. Лига чемпионов. 1/4 финала. **18.30** Лыжный фристайл. **19.00** Футбол. Лига чемпионов. 1/4 финала. В перерыве (**20.00**) Новости. **21.15** Футбол. Лига чемпионов. 1/4 финала. **23.15** Новости. **23.30** «Мир скорости». **00.00** «Горные лыжи». **00.30** «Теннис АТР».

<u>МУЗЫКА</u>

07.00, 13.00, 19.00 Прогноз погоды. **07.05, 08.00, 10.00, 11.00, 13.05, 14.00, 16.00, 17.00, 19.05, 20.00, 22.00, 23.00** Русский час с «Виршами». **09.00** Жизнь за бугром. **10.45, 16.45, 22.45** Культурные новости. **12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 00.00** Музыка из-за бугра.

8-Й КАНАЛ

18.00 Программа Кеннета Копланда. **18.30** «Глухомань». Х/ф. **19.45** Новости «К-видео». **20.15** «Волчонок». **20.40** Здоровье и медицина. **20.45** Музыкальный конвейер. **21.45** Телемагазин. **22.00** «В открытом море». Х/ф.

ПЯТНІЦА

20 САКАВІКА

БТ

07.00 Доброе утро, Беларусь! **08.00, 13.00, 15.00, 18.00, 24.00** Новости. **08.15** «Сегодня с вами...» **08.50** Премьера песни. **09.05** Телевизионный Дом кино. **09.35** Зорная ростань. **10.10** Королевская охота. **10.50, 18.20** «Фрэнк Стабс». **12.30** «А музыка звучит...» **13.15** «Золотая мина». Х/ф. 2-я с. **14.30** «Судьба моя и надежда». **15.10** Видеокурс французского языка. **15.40** «Вера и жизнь». Встречи с Митрополитом Минским и Слуцким Филаретом, Патриаршим Экзархом всея Беларуси. **16.40** «Спектр. Галереи XX века». **17.00** Уроки Н.Новожиловой. **17.35** «Крест надежды». Д/ф. **19.15** Белорусский хит-парад. **19.20** «Сегодня с вами...» **19.55** Антология белорусской поэзии. **20.05** Бездельник. **20.40** Колыбельная. **21.00** Панорама. **21.55** «Смеяться – не грех». **22.15** «Свободное падение». Х/ф. **23.50** Автопарк. **00.15** «Риск-версия».

ОРТ

05.00 Телеканал «Доброе утро». **08.00, 11.00, 14.00, 17.00, 22.35** Новости. **08.15, 17.20** «Роковое наследство». **09.00** Клуб путешественников. **09.45** Домашняя библиотека. **09.55** «Зал ожидания». 5-я с. **11.15** «Вместе». **14.20** «Битва титанов». Х/ф. **16.25** «Улица Сезам». **18.05** Погода. **18.10** Здоровье. **18.45** «Поле чудес». **19.45** «Спокойной ночи, малыши!». **20.00** Время. **20.40** «Зал ожидания». 6-я с. **21.50** Взгляд. **22.50** «Зона «Любэ». **00.10** Программа передач.

РОССИЯ

06.30, 10.00, 16.00, 19.00, 22.30 Вести. **07.00** Дежурная часть. **07.15** Товары – почтой. **07.20** «Стронг» представляет. **07.25** На заметку. **07.30** Деньги. **07.45** Графоман. **07.55** Православный календарь. **08.00** «Красная книга». **08.30** Новое Пятое колесо. **09.05, 19.45** «Санта-Барбара». **13.35** «Женщина». **14.35** «Маленький бродяга». **15.05** «Космодром». **15.50** Прогноз погоды. **16.35** Кроссворд. **17.10** «Не горюй!» Х/ф. **19.30** Подробности. **20.50** «Двойной капкан». 1-я и 2-я с. **22.55** Дежурная часть. **23.10** «Хорватская история». Х/ф. **00.45** Прогноз погоды. **00.50** Товары – почтой.

КУЛЬТУРА

07.00 Программа передач. **07.05, 13.00, 19.30, 23.00** Новости культуры. **07.20** «Овод». «Джемма». 2-я с. **08.25** Такие разные люди. **09.00, 11.00, 15.00, 17.00** Новости. **09.05** Летучий Голландец. **09.55** «Музыкальная хроника». **10.25** В тени гениев. **11.05** «Культура – история». **11.30** Программа передач. **11.35** Наталья Макарова... Роман Виктюк. **12.45** «Культура городов мира». **13.20** «Очень русский композитор...» **14.00** «Кто там...» **14.30** Кредо. **14.45** Вместе с Фафалей. **15.05** «Челленджерс». **15.30** «Путешествие во времени». **16.25** «Лукоморье». **16.45** Компьютер. **17.05** «Музыка из Петербурга». **17.45** «Круговорот». Д/ф. **18.00** Боярский двор. **18.25** «Век Русского музея». Ф.2-й. **19.15** Чудо-сказка. **19.50** Романсиада-98. **20.10** Попутчик Пильняк. **20.45** После новостей... **21.05** «Овод». «Отец и сын». 3-я с. **22.15** Избранное-2000. **23.20** Программа передач.

НТВ

05.00, 09.00 Сегодня утром. **08.05** «История собаки». Д/ф. **09.15** «Чапаев». Х/ф. **10.50** «Чарующая природа». Д/ф. **11.00, 13.00, 15.00** Сегодня днем. **11.20** «Старый телевизор». **12.30** Время «Ч». **13.20** «Сладкоголосая птица юности». Х/ф. **15.20** Устами младенца. **15.50** «Любовь и тайны Сансет Бич». **16.40** «Мафия». Д/ф. **17.10** Впрок. **17.20** Криминал. **17.35** Футбольный клуб. **18.00, 21.00** Сегодня вечером. **18.40** Герой дня. **19.00** «Ответный ход». Х/ф. **20.40** Куклы. **21.35** «Дальше некуда». Х/ф. **23.30** «Империя страсти». **00.10** «Реаниматор». Х/ф.

НТВ+

<u>НАШЕ КИНО</u>

09.00 «Колье Шарлотты». 2-я с. **10.10** «Невероятные приключения итальянцев в России». **11.50** «Три истории». **13.40** «Морской волк». 3-я с. **14.40** Новости кино. **14.50** «Флория Тоска». **16.40** «Какая наглость!» **17.00** «Морской волк». 4-я с. **18.10** Новости кино. **18.20** «Мимино». **19.50** «Колье Шарлотты». 3-я с. **20.55** «Америкэн бой». **22.45** Завтра в программе.

<u>МИР КИНО</u>

09.30 Сегодня в программе. **09.35** «Мазила». **11.10** «Календарь «Мира кино». **11.20** «Зов предков». **13.05** Новости кино. **13.15** «Главная мишень». **14.50** «Покушение на Джейн До». Д-17. **16.25** «Монтана». Д-13. **17.55** «Месть придурков 3: следующее поколение». **19.30** «Сицилийский клан». Д-13. **21.25** «Календарь «Мира кино». **21.35** «Имитатор». Д-17. **23.35** Новости кино. **23.45** «Тереза». Д-13.

<u>СПОРТИВНЫЙ КАНАЛ</u>

06.00 Новости. **06.15** Уоки. **06.30** Аэробика. **06.55** «Горные лыжи». **07.25** «Теннис АТР». **07.55** Футбол. Чемпионат Бразилии. **09.45** Золотой фонд. **11.00** Новости. **11.15** Аэробика. **11.40** Европейская футбольная неделя. **13.25** «Мир скорости». **14.00** Новости. **14.15** Уроки. **14.30** «Вечер в парижском Дворце спорта «Берси». Виндсерфинг. **16.00** Звезды мирового спорта. **16.15** Футбол. Чемпионаты стран Латинской Америки. **16.40** Тайский бокс. **17.25** «Щит и мяч». Передача о баскетболе. **17.55** Футбол. Чемпионат Бразилии. **19.45** Новости. **20.00** Программа передач. **20.05** *Power week* - неделя НХЛ. **20.50** Конькобежный спорт. **22.50** Новости. **23.05** Тайский бокс. **23.50** *Power week* - неделя НХЛ.

<u>МУЗЫКА</u>

07.00, 13.00, 19.00 Прогноз погоды. **07.05, 08.00, 10.00, 11.00, 13.05, 14.00, 16.00, 17.00, 19.05, 20.00, 22.00, 23.00** Русский час с «Виршами». **09.00, 12.00, 15.00, 00.00** Музыка из-за бугра. **10.45, 16.45, 20.45** Культурные новости. **18.00** «Ваши письма». **21.00** «Терем-хит-парад».

8-Й КАНАЛ

18.00 Программа Кеннета Копланда. **18.30** «Встретимся у фонтана». Х/ф. **19.45** Аэробика. **20.15** Мультпланета. **20.40** Автомобили и запчасти. **20.45** «Камо грядеши?» **21.45** Спорт-*action*. **22.10** Отдых и туризм. **22.15** «Человек ночи». Х/ф.

Беларуская армянка спявае на ўсю Еўропу

Салістка магілёўскай абласной філармоніі Іскуі Абалян перамагла на прэстыжным міжнародным фестывалі *Discovery* ў балгарскім горадзе Варна.

Фестываль гэты ладзіўся ўжо 7-ы раз, у ім бралі ўдзел прадстаўнікі з 12 краінаў Еўропы і Азіі. Іскуі завявала дыплом I ступені і званне лаўрэата, яе выступленне будзе трансьлявацца па каналах *Eurovision*.

За апошнія дваццаць гадоў Іскуі Абалян — першая беларуская артыстка, якая перамагла на міжнародным конкурсе эстраднай песні. Раней падобную ўзнагароду заваёўваў мэтр нашай эстрады Віктар Вуячыч.

Іван ЗАСАДА

Таленты за калючым дротам

Сярод злачынцаў, што сядзяць у папраўчых калоніях і турмах, ёсць таленавітыя людзі і сапраўдныя «народныя майстры».

Гэта пацвердзіў рэспубліканскі конкурс «Квадрат дабрыні», які праводзіўся сярод зняволеных. Вызначалі пераможцаў спецыялісты з Беларускага універсітэта культуры. Ім давялося нялёгка, бо трэба было выбіраць з дзесяткаў самых разнастайных рэчаў, розных стыляў і мастацкіх прыёмаў гліняныя вазоны, адмысловыя сцізорыкі, падсвечнікі і, канечне ж, іконы.

Першае месца атрымалі творцы з 19-й магілёўскай калоніі, а другое аддалі мастакам з 2-й бабруйскай. Кантынгент удзельнікаў конкурсу абумовіў і спецыфічныя прызы — дадатковыя спатканні зняволеных са сваякамі, тэлефонныя размовы і, канечне ж, грашовыя прэміі.

Іван ЗАСАДА

КРЫМІНАЛ

Бабруйск – цэнтр наркаманіі

Два наркаманы і адзін гандляр атрутным зеллем затрыманыя работнікамі бабруйскай міліцыі.

У іх канфіскавана 160 г макавай саломкі, 20 мл экстракту опію. Апрача таго, на кватэры ў аднаго з затрыманых наркаманаў знойдзена яшчэ 200 г адпрацаванай сыравіны. Як высветлілася, гэтага наркамана міліцыя ўжо даўно спрабавала злавіць з доказамі злачынства, аднак па іншай прычыне — ён вядомы праваахоўным органам як вопытны злодзей-кішэннік.

Мяркуючы па крымінальнай статыстыцы, Бабруйск становіцца адным з найбольш наркане6яспечных гарадоў рэспублікі: злачынстваў, звязаных з наркотыкамі, тут учыняецца ўдвая больш, чым па ўсёй Магілёўскай вобласці.

Злачынцы прыязджаюць з Расіі

Група абхазскіх злачынцаў рэгулярна рабавала кватэры ў Мінску.

Яны прыехалі ў Беларусь з Санкт-Пецярбурга. На кватэрах, якія наймалі злачынцы, работнікі міліцыі канфіскавалі каля 200 найменняў выкрадзеных рэчаў — адзенне, залатыя вырабы, электраапаратуру і інш. Некалькі членаў злачыннай групы затрыманы — але не ўсе. Вядзецца следства.

БелаПАН

Камп'ютэр падлічыць, колькі гадоў твайму сэрцу

У Беларускім навукова-даследчым інстытуце фізічнай культуры і спорту распрацаваная камп'ютэрная праграма, якая дазваляе вызначаць біялагічны ўзрост чалавека.

Праграма прайшла выпрабаванне на больш чым 1.000 добраахвотніках з розных групаў насельніцтва і гатовая для распаўсюджвання па заказах зацікаўленых арганізацыяў — навучальных установаў, прафілакторыяў, дамоў адпачынку, санаторыяў, падраздзяленняў сілавых структураў. Як паведаміў намеснік дырэктара інстытута, прафесар Уладзімір Цімашэнкаў, у аснове камп'ютэрнай праграмы ляжыць параўнанне сардэчнай дзейнасці ў стане спакою і пасля выканання пэўнай фізічнай нагрузкі — 20 прысяданняў за 30 секундаў. У аўтаматызаваны разлік бяруцца таксама дадзеныя аб пульсе праз 1, 2 і 3 хвіліны пасля выканання прысяданняў; улічваюцца рост і маса цела чалавека, паколькі ад іх залежыць нагрузка на сардэчную мышцу.

Кожны паддоследны пасля мае магчымасць атрымаць раздрукоўку, дзе ўказваецца ацэнка ягонага фізічнага стану, біялагічны ўзрост, а таксама рэкамендацыі па змяненні ладу жыцця, частаты і інтэнсіўнасці трэніровак і інш.

БелаПАН

«Індустрыя прыгажосці»

Павесялўшы сяброў і пасмяяўшыся самі ў свята смеху 1 красавіка, на наступны дзень беларускія цырульнікі зоймуцца сур'ёзнай справай.

2-3 красавіка ў сталіцы адбудуцца другі Чэмпіянат Беларусі і Кубак Мінска па цырульніцкім мастацтве. Сярод арганізатараў гэтага конкурсу — Рэспубліканскі саюз прадпрыемстваў бытавога абслугоўвання насельніцтва, Міжнародная канфедэрацыя стылістаў, Мінгарвыканкам.

Спаборніцтвы будуць праходзіць у мінскім Палацы дзяцей і моладзі, што на Старавіленскім тракце, а ў Рэспубліканскім выставачным цэнтры на вул. Янкі Купалы адчыніцца спецыялізаваная выстава «Індустрыя прыгажосці». У рамках Чэмпіянату 2 красавіка адбудзецца шоу стылістаў-авангардыстаў. Во дык відовішча будзе!

Ну, а каму не пашанцуе з прычоскай у гэтыя дні — давядзецца пацярпець да наступнага конкурсу або купіць сабе парык.

Антон АНДРОСАЎ

На здымку: гандляры парыкамі на мінскім стадыёне «Дынама» прапануюць штучныя прычоскі ўсіх магчымых і немагчымых колераў і фасонаў.

Ліст у рэдакцыю

Дамская бялізна як фактар карупцыі

Шаноўная рэдакцыя! Хачу расказаць гісторыю, якая адбылася са мной напярэдадні жаночага свята 8 Сакавіка. І рэч не ў тым, што прынізілі і пакрыўдзілі мяне асабіста. Розныя прапагандысцкія кампаніі ў нашай дзяржаве прымаюць абсурдныя формы і абражаюць чалавечую годнасць.

Тыдзень таму, у пятніцу, 6 сакавіка я ішла з дакументамі ў падатковую інспекцыю Савецкага раёна г.Мінска. У дзверы было не прабіцца. Аказваецца, пры ўваходзе ў будынак стаялі ахоўнікі і затрымлівалі ўсіх, хто ішоў з кветкамі ды цукеркамі. Уяўляеце: пад'язджае на салідным аўтамабілі салідны мужчына, выходзіць з прыгожым букетам кветак, а яго міліцыянты цоп — і не пускаюць. Каб не было карупцыі, кажуць. Хочаш прайсці да падатковага інспектара па справах — пакідай кветкі, будзеш ісці назад — забярэш.

Усё гэта дурасць несусветная. Чаму кабета не можа атрымаць кветкі перад жаночым святам — толькі таму, што яна работнік падатковай інспекцыі? І пра якую карупцыю гаворка — хто гэта выдумаў, што інспектар можа «купіцца» за букет кветак?

Я жанчына, ішла да інспектара-жанчыны, без усякіх кветак. Але як на тую бяду зайшла па дарозе ў краму і купіла сабе тое-сёе, прабачце, з інтымных рэчаў. Дык гэтыя дзябёлыя барацьбіты з карупцыяй схапілі маю торбу і крычаць: ты нясеш хабар!

І смех і грэх, сказала мая сяброўка на ўсё гэта. А мне дык нешта не смешна...

Людміла,
галоўны бухгалтар фірмы, г.Мінск

СУБОТА 21 САКАВІКА

БТ
07.00 Доброе утро, Беларусь! **08.00, 15.00** Новости. **08.20** «Дом собаки». **09.10** «Я рисую». **09.25** Здоровье. **09.50** Столица. **10.10** Сущность. **10.35** [illegible] Дом кино. **11.05** «Все нормально, мама!» **11.35** Око. **11.55** Вершина мира. **12.20** Сделано в Беларуси. **12.35** «Невероятное пари, или Истинное происшествие, благополучно завершившееся сто лет назад». Х/ф. **13.55** «Между прошлым и будущим». **14.20** Телеспорт. **15.20** Телебом. **16.15** «Это моя работа». **16.45** «По ее вине». Х/ф. **18.35** «Бродвей на Московской». **19.30** «Из достоверных источников». **19.50** Белорусский хит-парад. **20.05** «Карамболь». **20.40** Колыбельная. **21.00** Панорама. **21.55** «Бренда Старр». Х/ф. **23.30** Видимо-невидимо. **00.30** Третий тайм.

ОРТ
07.00 «Командир счастливой «Щуки». Х/ф. **08.40** Лотто-Миллион. **08.45** Слово пастыря. **09.00, 14.00, 16.50** Новости. **09.10** Домашняя библиотека. **09.30** Музыкальная почта. **10.05** «Каламбур». **10.40** «Смак». **11.00** «Возвращение Третьяковки». **11.20** «Ералаш». **11.45** «Совсем пропащий». Х/ф. **13.25** «Цивилизация». **13.55** Программа передач. **14.20** Мультфильм. **14.55** В мире животных. **15.35** «Как это было». **16.20** «Чердачок Фруттис». **17.10** Погода. **17.20** «Спрут-4». **19.10** «Джентльмен-шоу». **19.45** «Спокойной ночи, малыши!». **20.00** Время. **20.55** Приглашает Концертная студия «Останкино». **21.50** «Мимино». Х/ф. **23.50** «Алиса». Х/ф. **01.45** Программа передач.

РОССИЯ
06.00 Утренний экспресс. **06.50** Утро крестьянина. **07.15** Прогноз погоды. **07.20** «Кучугуры и окрестности». Д/ф. **08.15** «Позвоните Кузе!» **08.40** Доброе утро, страна. **09.30** Почта РТР. **09.55** Концерт Л.Сенчиной. **11.35** «Перпендикулярное кино». **12.30** «У всех на устах». **13.00, 19.00** Вести. **13.30** Люди и деньги. **14.00** Федерация. **14.52** Промо. **15.00** «Закон и порядок». **15.50** Почта РТР. **16.00** Русский бой. **16.55** Прогноз погоды. **17.00** Совершенно секретно. **17.55** Моя семья. **19.30** Подробности с премьером. **19.55** «Аншлаг». **21.00** «Чокнутые». Х/ф. **22.42** Промо. **22.45** «Кодекс молчания». Х/ф. **00.25** Прогноз погоды.

КУЛЬТУРА
09.00 Программа передач. **09.05** Док. фильм. **09.35** «Парадоксы Карамзина». Д/ф. **10.35** Ток-шоу «Наобум». **11.05** «Над Луной». Х/ф. **12.20** Просто концерт... **12.45** Ортодокс. **13.00, 21.00** Новости культуры. **13.20** Петербургский гурмэ. **13.35** Спектакль «Нора». Ч.1-я. **15.00** Новости дня. Хроника человечества. **15.15** «Поэт в России больше, чем поэт». **15.40** «Сто фильмов о Москве». Д/ф. **15.55** Волшебный чемодан. **16.10** «Вспышка». **16.30** «Личное дело». **17.00** Новости. **17.05** «2003». **17.10** Блеф-клуб. **17.45** «Виват, маэстро». **18.00** «Де Голль – взгляд со стороны. Рождение легенды». Д/ф. 1-я с. **19.05** Чудо-сказка. **19.15** «Театр одного художника». **19.35** Ираклий Андроников. **20.55** Программа передач. **21.20** «Из музыкальной коллекции канала «Культура». **21.55** «Тема». Х/ф.

НТВ
07.00 «Большая жизнь». Х/ф. **08.20** Мультфильм. **08.35** «Горец». **09.00** Сегодня утром. **09.10** «Чистосердечное признание». **09.30** «Пойми меня». **10.00** «Зена – королева воинов». Х/ф. **10.45** От «Винта»! **11.00** «Рейтинг прессы» с А.Герасимовым. **11.30** «Золотой граммофон». **11.45** «Собака на сене». 1-я и 2-я с. **13.55** Мультфильм. **14.30** Своя игра. **15.00** Сегодня днем. **15.15** «Нью-Йорк, Центральный парк». **16.10** Маски-шоу. **16.45** Мультфильм. **17.00** Дог-шоу. **17.30** Герой дня без галстука. **18.00, 21.00** Сегодня вечером. **18.30** «Итого». **18.50** «Кавказская пленница, или Новые приключения Шурика». **20.45** Куклы. **21.40** Намедни-75. **22.30** «Русский бизнес». Х/ф. **23.50** «Про это».

НТВ+
НАШЕ КИНО
09.00 «Флория Тоска». **10.55** «Какая наглость!» **11.15** «Мимино». **12.45** «Америкэн бой». **14.35** «Странные мужчины Семеновой Екатерины». **17.00** «Веселые ребята». **18.30** «Пропавшая грамота». **19.45** «Чистое небо». **21.30** «Карнавальная ночь». **22.40** Завтра в программе.

МИР КИНО
09.30 Сегодня в программе. **09.35** «Монтана». Д-13. **11.05** «Имитатор». Д-17. **13.05** «Тереза». Д-13. **14.45** «И спустился ворон...». Д-13. **16.40** «Месть придурков 3: следующее поколение». **18.15** «Истории голливудских холмов». 5-я с. **19.10** «Свет во тьме». Д-13. **21.20** «Беглый огонь». Д-13. **22.55** «Схватка». Д-13.

СПОРТИВНЫЙ КАНАЛ
08.00 Новости. **08.15** Аэробика. **08.40** Уроки. **08.55** Баскетбол. **10.55** Новости. **11.10** Бокс. Чемпионат России. **13.10** Журнал ФИФА. **13.35** Новости. **13.50** Хоккей. Чемпионат НХЛ. «Вашингтон Кэпиталз» - «Нью Джерси Дэвилз». **15.55** Плавание. Кубок мира. **18.00** Новости. **18.10** Гандбол. Кубок ЕГФ. **19.25** Конькобежный спорт. Чемпионат мира. **21.25** Футбол. Чемпионат Испании. **23.20** Новости. **23.50** Большой ринг.

МУЗЫКА
ДЕНЬ РУССКОЙ МУЗЫКИ
07.00, 13.00, 19.00 Прогноз погоды. **07.05, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.05, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 20.00, 21.00, 22.00, 23.00, 00.00** Русский час. **19.05** «Русский час» с гостем в студии.

8-Й КАНАЛ
15.00 Джойс Майер «Жизнь в слове». **15.30** Уроки французского. **16.00** «Степень вины». Х/ф. **19.00** Мультфильм. **19.55** Видеотовары. **20.00** «Джордж Уоллес». Х/ф. 1-я ч. **21.30** Суперзвезды Голливуда. **21.55** Недвижимость и строительные материалы. **22.00** «Придорожное заведение». Х/ф.

НЯДЗЕЛЯ 22 САКАВІКА

БТ
07.00 Доброе утро, Беларусь! **08.00, 15.00** Новости. **08.20** «Дом собаки». **09.10** Вас вызывает Спортландия. **10.05** Туробъектив. **10.30** «Все нормально, мама!» **11.00** Белорусский дом. **11.35** Арсенал. **12.00** «Накануне будущего». **12.25** Земля кладов. **12.55** «Алиса в Зазеркалье». **14.10** Олимп. **14.25** Приглашаем на вечерки. **15.15** Сельчане. **15.40** «АРТ-клуб». **16.10** Зорная ростань. **16.50** «Впервые замужем». Х/ф. **18.25** Теленавигатор. **18.45** Земляки. **19.40** Колыбельная. **20.00** Резонанс. **20.50** Парламентский вестник. **21.15** Телебарометр. **21.30** Стадион. **21.55** «Красные башмачки». Х/ф. **00.05** Премьера песни. **00.20** «В джазе только девушки». **00.45** «Бархатный сезон».

ОРТ
07.00 «Сыщик петербургской полиции». Х/ф. **08.25** «Утиные истории». **08.55** Спортлото. **09.00, 14.00, 23.00** Новости. **09.10** «Непутевые заметки». **09.30** Пока все дома. **10.10** Утренняя звезда. **11.00** «Армейский магазин». **11.30** «Играй, гармонь любимая!». **12.00** Крестьянские ведомости. **12.30** «Подводная одиссея команды Кусто». **13.25** Смехопанорама. **14.20** Клуб путешественников. **15.05** Футбольное обозрение. **15.40** «Новые приключения Винни-Пуха». **16.05** «Чип и Дейл спешат на помощь». **16.35** «Колесо истории». **17.20** «Ералаш». **17.30** КВН-ассорти. **18.00** Погода. **18.05** «Максим Перепелица». Х/ф. **19.55** Киноафиша. **20.00** Время. **20.35** «Уолл-стрит». Х/ф. **23.15** «Дикие сердца». Х/ф. **01.10** Программа передач.

РОССИЯ
06.00 Утренний экспресс. **06.50** Служу Отечеству! **07.15** Прогноз погоды. **07.20** Мультфильм. **07.40** «Кучугуры и окрестности». Д/ф. **08.40** «Позвоните Кузе!» **09.10** Доброе утро, страна. **10.00** Почта РТР. **10.15** Русское лото. **10.55** «Аншлаг». **11.50** «Там-там». **12.45** Мир книг с Л.Куравлевым. **13.00, 19.00** Вести. **13.30** Пульс. **14.00** Парламентский час. **14.55** «Закон и порядок». **15.45** «Естественный отбор». Д/ф. **16.40** Очевидное – невероятное. **17.15** Старая квартира. **19.00** Зеркало. **20.05** Музыкальный ринг – новое поколение. **21.45** Вовремя. **22.15** «К-2» представляет. **23.10** Прогноз погоды.

КУЛЬТУРА
09.00 Программа передач. **09.05** «Только не это, ваше величество». Сказка. **09.30** Мультфильмы. **10.30** Короче говоря. **10.50** У Игоря Д. **11.20** Фермат. **11.40** «Жюль Верн». Д/ф. **12.30** Певица Е.Камбурова. **12.45** «Аванград». **13.00, 21.00** Новости культуры. **13.20** Спектакль «Нора». Ч.2-я. **14.40** Телесуфлер. **15.00** Новости дня. Хроника человечества. **15.15** Светская хроника. **15.30** Книжный кладезь. **15.45** Парадоксы истории. **16.15** Итоги новостей культуры. **16.45** Поклонникам Терпсихоры. **17.00** Новости. **17.05** «2003». **17.15** Люди в моде. **17.30** «Тихий вечер с ...» В.Тодоровский. **18.00** «Де Голль – взгляд со стороны. Цена власти». Д/ф. 2-я с. **19.00** Чудо-сказка. **19.15** Телевидение – любовь моя. **20.05** Мультфильм. **20.20** «Царская ложа». **21.20** «Время, портреты, судьбы». **21.40** «Год спокойного Солнца». Х/ф.

НТВ
07.00 «Человек в футляре». Х/ф. **08.35** «Горец». **09.00** Сегодня утром. **09.10** Полицейские будни. **09.30** «Пойми меня». **10.00** «Зена – королева воинов». **10.45** От «Винта»! **11.00** Большие деньги. **11.20** «Устами младенца». **11.50** Век футбола. **12.20** «Хроника одной любви». Х/ф. **14.00** «Русский век». **14.30** «Криминальная Россия. Современные хроники». Ф.6-й. **15.00** Сегодня днем. **15.15** «Нью-Йорк. Центральный парк». **16.10** «Берия – ставленник Сталина». **17.00** Итоги. Предисловие. **17.30** «Ватерлоо». Х/ф. **20.00** Итоги. **21.00** «За последней чертой». Х/ф. **23.00** Итоги. Ночной разговор. **23.30** Итоги. Спорт. **00.00** «Байки из склепа».

НТВ+
НАШЕ КИНО
09.00 «Странные мужчины Семеновой Екатерины». **11.25** «Веселые ребята». **12.55** «Чистое небо». **14.40** «Все наоборот». **15.45** «Карнавальная ночь». **17.00** «Карнавал». **2** серии. **19.25** «Барышня-крестьянка». **21.10** «Вор». **22.45** Завтра в программе.

МИР КИНО
09.30 Сегодня в программе. **09.35** «Истории голливудских холмов». 5-я с. **10.30** «Синий бархат». Д-17. **12.30** «Свет во тьме». Д-13. **14.40** «Схватка». Д-13. **17.25** «Истории голливудских холмов». 6-я с. **18.20** «Бледный всадник». **20.15** «Остров перерезанной глотки». Д-13. **22.15** «В постели с врагом». Д-17. **23.50** «Сумеречная зона». Д-13.

СПОРТИВНЫЙ КАНАЛ
08.00 Новости. **08.30** Аэробика. **08.55** Футбол. Чемпионат Испании. **10.50** Новости. **11.05** Аэробика. **11.30** «Мир паруса». **12.00** Бокс. Чемпионат России. **14.00** Новости. **14.15** Баскетбольное обозрение НБА. **14.55** Гран-при России по спортивным танцам среди профессионалов. **15.55** Футбол. Чемпионат Италии. **17.50** Шахматное обозрение. **18.20** Новости. **18.35** Плавание. Кубок мира. **20.40** Конькобежный спорт. Чемпионат мира. **22.40** Новости. **22.55** Баскетбол. Матч чемпионата НБА. «Филадельфия-76» - «Юта Джаз».

МУЗЫКА
ДЕНЬ ЗАРУБЕЖНОЙ МУЗЫКИ
07.00, 13.00, 19.00 Прогноз погоды. **07.05, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.05, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.05, 20.00, 22.00, 23.00, 00.00** Музыка из-за бугра. **21.00** Жизнь за бугром.

8-Й КАНАЛ
15.00 Музыкальная программа. **15.30** «Сегодня». **16.00** «Смерть среди айсбергов». Х/ф. **18.45** Мультфильм. **19.55** Медицина и здоровье. **20.00** «Джордж Уоллес». Х/ф. 2-я ч. **21.30** Новости «К-видео». **22.00** «Любовница». Х/ф.

© НАВІНЫ. Спасылка на газету НАВІНЫ абавязковая. Падпісны індэкс 63312 E-mail: edit@svaboda.minsk.by Пасведчанне аб рэгістрацыі № 996. Юрыдычны адрас рэдакцыі: г.Мінск, пр-т газеты «Известия», 8-173.
Надрукавана на паліграфічнай фабрыцы «Чырвоная зорка» ВПП імя Я.Коласа (220073 г.Мінск, 1-шы Загарадны завулак, 3) Заказ 1163 Нумар падпісаны ў друк 12.03.98 (15:00) Наклад — 18.390